پاتې شه باران دی

ناول

مصطفی سالک

هغه کتابونه چې سمسور ووېبپاڼې پرلیکه کړې او یایې پر لیکه کوي، نور څوک
يې پر لیکه کول اجازه نه لري

www.samsoor.com

داسې ورځ به کمه راتله، چې زه دې ټولګي ته راشم او د هغې سندره دې وانه ورم. هغې به هره ورځ سندره ویله، په پیل کې خو به د هغې پر شونډو موزون کلمات زما لپاره یوه عامه سندره وه، خو د وخت په تېرېدو د هغې سندرې زما لپاره یو نوې خوند پېدا کړ. زما احساسات به یې داسې په لړزه راوستل لکه د
غره ویاله، چې به خپله نرمه او غلې سندره د خپلو غاړو نازک وابنه په نڅا راولي .
زموږ ټولګی هم عجیبه و ،بس چې د ښوونکي سترګې به پناه شوې، هر څه به بدل،بدل شو په یو کنج کې به یې داسې شور ما شور و لکه د مني په ماښام کې چې چینجنې د ځنګله په ونو کې چڼېدل د خپل ژوند یوازینې مقصد ګڼي،خو په بل کنج کې به د ځانګې غلې سندرې سړي ته د څپړیو په پاڼو کې د نرمې هوا له نڅا
پېدا کېدونکي نغمه یادوله .
بیا به چې استاد راغی په صنف به د صحرانۍ شپې خاموشي خپره شوه او ټول زده کوونکي به به خپلو خپلو چوکیو کېناستل نو زما ذهن به د ماضي په لور ګام واخیست او پر هغو شېبو به تم شو چې ځانګه د لومړي ځل لپاره زموږ ټولګي ته راغلې وه. زموږ ښوونځی پېښور ښار سره نژدې و ،نور کړه وړه یې د افغان
مهاجرینو د عامو ښوونځیو و ،بس دومره خبره وه چې نجونو او هلکانو به په ګډو ټولګیو کې زده کړه کوله. د ښوونځي ښکلې او پخې ودانۍ ګڼې خونې درلودې
خو زموږ د ټولګي کوټه خامه وه .
کله چې د ږده کوونکو او ټولګیو شمېره ډېره شوه،اداري په عاجله توګه دا کوټه جوړه کړه او زموږ په برخه ورسېده .
ښه مې یاد دي چې به هاغه ورځ ښوونکی تازه له کوټې وتی و ، اسمان د شړکنده باران په رګونو کې د برېښنا شوخې جلوې شیندلې او چې د تندر ګړز به شو نو ځینې شوخې نجونې به په هیبتناک ډول یو بل ته غاړې وتې او څرګنده به یې کړه چې ګنې تندر وویرولې. ځینو به په غوږونو کې ګوتې منډلې،زمرک ورغږ کړ چې ځینې تاریخ پوهان په حقه پښتانه بني اسرائیل ګڼي هغوی به هم د تندر د
غورځېدو پر وخت د مرګ له ویرې په غوږونو کې هم ستاسو په څیر ګوتې ورکولې. او چې باران زور واخیست نو د ټولګي چت څو ځایه په څڅېدو شو. بیا نو شوخو نجونو ته خدای ورکړه. د ځانونو سره راوړې چترۍ یې په سرونو ونیولې او په ټولګي کې یې ښکته پورته کېدل پیل کړل .

په همدغه ګډوډۍ کې یو نا څاپه د لیسې سر معلم را ننوته، چې تر شا یې یوه لونده خیشته جینۍ هم ولاړه وه، حیا یې له رخسارونو په وربېدو وه او په خپل لامده څادر یې د خپل بدن د هغو برخو د پټولو هڅه کوله چې د جامو د لوند والي له کبله یې د ځوانۍ مرموز نمایش کاوه. سترګې یې ځلېدې او له زلفو یې د باران
څاڅکي ورېدل کټ مټ هاغسې لکه د ستورو له شپې چې پرخه ووري .
جینۍ ښکلې او جذابه وه، ځکه خو ټولو هلکانو په ټړو سترګو ورکتل .
سر معلمې وویل دا جینۍ څانګه نومیږي، کړه وړه او ځانګړتیاوې یې د روایتي کلي والې پېغلې برېښي، خو زده کړه یې همدلته په پېښور کې کړې ده، پس له دې ګړۍ دا ستاسو ټولګې ملګرې شوه. پرې به پام کوئ، زړه به یې نه ماتوئ او په درسونو کې به ورسره مرسته کوئ. خدای دې وکړي، چې د اداري دا هیلې پوره کړئ دا یې وویل او جینۍ یې پرېښوده.زما تر څنګه چوکۍ تشه وه راغله او کېناسته،دا چوکۍ د زرینې وه په هغه ورځ نه وه راغلې او چې صبا راغله پخه یې ورته پرېښوده. څانګه کېناسته په ټولګی کې بیا خبرې پیل شوې، خو څانګه چپ، چپ وه .
کله ، کله به یې د اړدو ښو د پورته کولو جرات وکړ او په خپلو تورو بادامي سترګو به یې د ټولګي د لنډ تنګ چاپېریال جاج واخیسته .
هر څوک به چې ښوونځي ته نوي، نوي راغلل هفته نیمه به غلي و ، خو بیا به یې له شوخۍ نه زړو شاګردانو امان غوښت خو څانګه داسې ونه خته، د وخت په تېرېدو یې خپله خاموشي وساتله، بس سحر، سحر به یې د ټولګي نجونو ته په تت اواز سندره ویله .
هلکانو به ډېر غوښتل چې له هغې سره خبرې وکړي خو هغې به لکه د هوښیارې سیاستدانې خبره اورېدو ته نه پرېښوده بلکې لنډه به یې غوڅوله .
د هلکانو دا هڅې هم هېڅ بې هېڅه نه وې، څانګه له راښکونه ډکه وه، ښایست یې له حقیقته افسانو ته نږدې و ، نریو شونډو سرخې یې تازه غوړېدلې غوټۍ ته پاتې کېده او چې موسکا به پرې خوره شوه تشبیه موندل یې ناشونې برېښېده، بنده ویل بس چې ورکتی مې، په څېره کې یې یو عرفاني راښکون و ، صراحي غاړه، نرۍ ملا ، هوارې هوارې نرۍ سپینې ګوتې بس د فطرت د تناسب او توازن غوره بېلګه وه نور به درته څه ووایم ، د حمزه بابا خبره ګوړې چکۍ وه که له هرې ډډې به دې په نظر وڅکله خوږه وه او زلفې یې ! داسې تورې، اوږدې او درنې وې، چې څه به یې درته ووایم، زرینې به کله، کله په شوخۍ سره ویل (ظالمې دا غرونه غرونه زلفې به دې اوږې ماتې کړي او نرې ملا ته خو دې لوی ګواښ دی، زه به یې درسره ګرځوم دا به یې وویل: د څانګې زلفې به یې پر خپلو اوږو خورې ورې کړې او

داسې په کرس، کرس به يې وخندل لکه ځوانه برېښنا چې د ګورو وربځو لاندې غزونه وکړي. د ځانګې ځوکۍ که هر څو زما تر څنګ وه خو په کومه ورځ به مو چې د جغرافيې ساعت درلود. کله، کله به يې زما پر لور سترګې را اړولې، د هغې پاملرنه زما د خوښې سبب ګرځېده ،خو يوه پرېشانونکې معما هم وه. دا زما لپاره ستر سوال و ، چې ځانګه اخر ولې په هغه ورځ زما په لور سترګې را اړوي، چې د جغرافيې مضمون لرو ،خو هېڅ نه کېدل او دغه راز لکه د تېره ازغي لا پسې زما پر ذهن خښېده ،هڅه به مې کوله، چې د ځانګې د دې عجيب حرکت په اړه فکر کول پرېږدم او ځان د استاد په تشريح کې ډوب کړم کله به په دې هڅه کې پاتې راتلم او کله بريالی کېدم خو چې ښوونکی به نه و ،ځان به مې بل راز مشغولاوه ،بر شونډو مې لکه راګ بې کليماتو زمزمه خپروله ،تشه زمزمه به نه وه کومه پښتو اولسي سندره به وه خو اواز مې خوړ نه و له همدې کبله مې د کليماتو له ادا کولو ډډه کوله او ورو ، ورو مې لکه د رباب تشه نغمه ويله .

شپې ورځې تېرېدې ،د ژمي رخصتۍ راغلې ، زه چې له خپل سيلاني طبيعت نه مجبور يم د زمرک سره سوات ته لاړم، سره له دې چې عام وګړي په اوړي کې سوات ته ځي ، خو موږ د واورو مينې په ژمي کې بوتلو ،د فطرت په منظرو کې ورک شوم ،خو بيا به مې هم کله ، کله د جغرافيې ساعت او د ځانګې په ترخ کتل رايادېدل .
مرمرين وجود به يې لکه د يوې خيالي ښاپيرۍ په څېر د سيند په څپو کې غزونې کولې. کله کله به مې هلته هم زړه تنګ شو ،ويل به مې چې وزرې وکړم او د سکون کومې ښکلې درې ته پرواز وکړم ،خو دا ناشونې وه .
خو په يوه خبره کې مې بخت بېدار و او هغه دا چې زمرک راسره و هغه په ټولګي کې زما تر ټولو نږدې ملګری و ، ډېر ښه صفتونه يې لرل ، خو ذهانيت او شوخي يې زما ډېر خوښ وو. د هغه سره به مې خبرې اترې کولې ،خو کله کله به ترې ګوښه شوم يوازې به مې د سيند سندره اورېده او د موجونو ښاماران مې په وړو کاڼو وېشتل ،خو هغه هم پوه شوې و ،چې څه خبره خو شته .
زما نه څو ګامه ور ايسته هغه هم د سيند په غاړه ناست و او د راډيو نه يې پښتو سندرې اورېدې ،زما ذهن به هم کله نا کله د سندرې په لور اوړېده ،په دې کې يو ناڅاپه د راډيو غږ بند شو. د زمرک غږ مې واورېد ، چې وې ويل هيلو !هيلو ! چې ور و مې کتل خپله راډيو يې لکه ګرځنده (موبايل) ټليفون غوږ ته نيولې وه او ويل يې، هيلو !غزنه غزنه وه دا ته په کومه دنيا کې ورک يې مړه سوات ته راشه ،ستا خو نغمې خوښېدې سيند نغمه وايي د خوښۍ نغمه ډېره خوږه نغمه .

ما چې د هغه دا پېغام واورېد لمن مې څند وهله او خواته يې ورغلم ،ورته مې وويل ته وايې چې سيند د خوښۍ نغمه وايي، که زه خفه يم نو بيا د غم او ښادۍ د دې ګډون پايله به څه وي ؟

ځواب يې راکړ، چې ته خفه يې د سيند دا نغمه به دې له زړه نه د خفګان ټول ګردونه لرې کړي او خوشاله به شې .

زمرکه ته چې څه وايي له يوې زاويې نه ښه وايي، خو زه فی الحال دا نه غواړم چې فطرت ته تسليم شم،زه به هله له فطرت خوند واخلم چې د خپلې جذبې او تخيل په خم کې يې رنګ کړم هغه موسکی شو او راته يې وويل،تېره اوونۍ دې د فلسفې کتاب څه واخيست چې اوس په غمونو کې ښکلا لټوې،سمه ده چې ته فطرت په خپل رنګ کې رنګوې،زه به په غوږونو کې ګوتې ورکړم ته د غره نښترو ته اواز ورکړه چې ټول سرينديې شي اوره بيا د وير او غم سندرې .

زمرکه فطرت تر موږ ډېر پهلوان دی صرف په خيال کې مو پرې وس بر دی. د حقيقت په دنيا کې زموږ نه ، بلکې د خپلو ثابتو قوانينو منونکی .

ښه که ته خپله دنيا په خيال او تصور کې جوړوې،نو بيا خو ما تېری وکړ،چې ستا د خيالونو دنيا مې ړنګه کړه .

زمرکه له دې فلسفو به تېر شو ،غور به وکړو ،چې اوس کول څه په کار دي .په موسکا يې راته وويل: سمه خبره دې وکړه له دې ځايه پښې ويستل په کار دي زما هم خوښ نه شو ،منحوس غوندې ځای دی ما او تا په کې ډېر وکړې خو څه خېر بلا وه او برکت يې نه و هوايي ډزې وې.زمرک خبرې کولې چې ناڅاپه يې له خولې ووتل،وزرې خو نه لرو چې والوزو او د ټولو هسکو غرونو ننداره

وکړو ،خو پښې لرو چې والوزو او د ټولو هسکو غرونو ننداره وکړو ،خو پښې لرو څه چې د غره سر ته وخېژو دا سيند به له هسکه څه خامخا يو داسې سپين ښامار ښکاری،چې له ډېره جنونه به يې خوله ځګونه کوي .

خو زه وايم چې د ښامار پر ځای د چندنو نغمې واورو ،غوږ شه د پورې غاړې نه د رباب اواز راځی،مطرب خپل فرياد ته څومره ښکلې د نغمې جامې اغوستي،څه چې نن له دې قلندرانه بنډار نه فيض واخلو .

ښه چې راتلو نو له حجرې مې رباب راخسته منع دې کړم او اوس دې د نغمو څنځيرونه زړه راکاږي .

د ټوکې په انداز مې ورته وويل ته مې ځکه د رباب له راوړلو ايسار کړې،چې دروند نه شې،زه خبر اوم،چې په سوات کې ربابونه ډېر دي،. ساړه مو کنګل کوي،څه چې ورځو زمرک راته وويل که ورځو هم خو څه حل به يې راوباسو .

زمرکه د رحمان بابا دیوان خو راسره نه شته چې په پال پرېکړه وکړو ،نوره ستا خوښه د ګوتو ښکیل راسره کوې او که شیر و خط ولو .
ځواب یې راکړ نه اشنا یو کاڼی راواخله او د هغه کمره بیخ کې د ولاړو اوبو منځ ته یې وله که څپې یې تر کمره ورسېدې ستا او کنه زما خبره به منې .
ما هم کاڼی راواخیست او اوبو ته مې وویشت ښه وه څپو یې کمره ته خوله ورکړه .
زمرک نه بل جواز درلود او نه ځواب .
راسره روان شو ،خو بیا هم د خپل شوخ فطرت نه مجبور و ویل یې چل دې وکړ ،خو څه خبر دی،ما درته د کاڼي وویل تا د نر زوی هم داسې درغنه راواخسته چې په عمر به دې نه وه جګه کړې،هسې نه نوم یې درته ویستی وي .
په خندا مې ورته وویل نه زه بیخي روغ رمټ یم ،چابک د رباب محفل ته درځه،په دې خبره ما او هغه دواړه په خندا شو او د رباب ښدار ته ورغلو .
ښدار ښکلی ؤ کلیوال سیلاني و یو لویه کېږدۍ یې لګولې وه د رباب او منګي غږ په غرونو کې داسې انعکاس کاوه، لکه ټول فطرت چې سندره وایي د کېږدۍ په منځ کې اور بل ؤ او ځوړو زلمو ترې د اتڼ ځنځیر تاو کړی ؤ ، حیران خو هغه وخت شوم چې: زمرک رباب په غېږ کې ونیو او یو ځل بیا له سره یې د سوات غرونه له نغمې وپنځول .
ښدار پای ته ورسېد د هوټل پر لور رهي شو ، زمرک ته مې و ویل: اشنا هره ورځ به دې رباب، رباب کاوه نن مې ومنله چې په زړه کې دې جوش او په ګوتو کې دې کوډې دي، زړه خو مې غواړي چېې پس له ننه دې ادم خان وبولم .
- نه، نه اشنا ډېر پام به کوې زه د وخت له درخانیو وېرېږم بلکې سخت وېرېږم همدا خپل نوم زمرک مې په سر سترګو قبول او منظور دی .
- ښه ماته به رباب را زده کړې؟
- " هو خو هله چې درخانۍ پیدا کړې
- بس داسې وګڼه، چې در مې موندلې او خانۍ ته لا ورځې پاتې دي .
- مطلب دا چې د رباب تنه دې موندلې، خو تارونه ورخېژول یې پاتې دي، خو ګوره کله چې ما د خیال جان استاد نه رباب زده کول پیل کړي و ګوره مې ورته ایښې وه په داسې حال کې چې درخانۍ مې هم نه درلوده، ته خو یې درخانۍ لپاره زده کوې په ګوره کار نه کیږي د شاتو بوتل به راته راوړې .
- بنده ته منظور ده .

- ښه اوس دا راته و وایه: چې د رخانۍ بي بي ده چېرته؟
- دا به درته وایم، خو هله چې رباب را زده کړې .
زمرک موسکی شو ویل څه دا د انتظار غر به هم پر اوږو واخلم، پوره استاذ یې مجبور یم چې اوس زر تر زره درته رباب در زده کړم .
- دا کار خو در په غاړه دی، خو څه چې اوس هوټل ته ځو .
د هوټل کوټې ته چې ورننوتو زمرک په خپل کټ کې وغزېده او ما تلوېزون روښانه کړ ایله مې ورسره پام اوختی و چې زمرک په کټ کې اړخ بدل کړ او راغږ یې کړ :
غزنه وه غزنه ځواب مې ورکړ هن ! بیا دې څه په زړه راوګرځېدل؟
- هسې ما ویل چې خوشال بابا پېژنې او کنه؟
- هو څه نا څه خو یې پېژنم، خو دلته د خان موصوف یادولو ته څه اړتیا وه؟
- اړتیا دا ده چې دا مهال زه او ته دواړه په سوات کې یو او خان بابا د دې سیمې په اړه د سوات نامې په نامه منظوم کتاب لیکلی دی، یو دوه بیته یې راته یاد دي :
تر کابل نه یې هوا د وړي ښه ده
د کابل هوا ترخه د ده خوږه ده
په هوا کې د کشمیر په آب و رنګ دی
حیف دا چې کشمیر ارت دی سوات تنګ دی
زړګیه ! زه چې لومړی ځل سوات ته راتلم د پښتو له ښوونکي مې سوات نامه اخستې وه او د هغه وخت له سواته مې ځان خبر کړی ؤ، پاتې شوه دا خبره چې خوشال بابا د سوات او کشمیر تر منځ ورته والی لیده، نو ما خو کشمیر نه دی لیدلی، خو چې خوشال بابا وایي خامخا به همداسې وي .
- ته یې منه، خو زه د خوشال بابا په جغرافیه پوهنه شک لرم، نه منم چې د سوات هوا دې تر کابله خوږه وي .
ګوره ګیله من کېږه مه، څلور موسمه دي خوشال بابا وایي چې په وړي کې د سوات هوا د کابل له هوا خوږه وي، مانا دا چې په نورو موسمونو کې د کابل هوا په شاتو لړلې وي په دې خبرو زه او زمرک دواړه په خندا شو او بیا مو سره پرېکړه وکړه چې د جغرافیه پوهنې په اړوند په همدې خبرو خبرې پای ته ورسو او د خوب جزیرې ته د تللو هڅه وکړو .
خو داسې نه شوه کېدی، د جغرافیې په اړه دومره ډېرو خبرو، ټولګی، د جغرافیې ساعت، ښانګه او د هغې په ترخ کاته راياد کړي ؤ، زمرک ویده شو خو زما به د خو، څو شېبو لپاره ایله سترګې ورتلې .

سحر شو او غرنیو مرغانو په خپلو نغمو سره د لمر د لومړیو وړانگو هرکلی وکړ، موږ چای وڅکلې د هوټل د پیسو بیل مو ورکړ، بکسونه مو اوږو ته کړل او د پېښور د موټرو اډې ته روان شو. پر لاره مو د شنو غرونو، سیند، مرغانو، ځناورو سیلانیانو او غرنینو وګړیو ننداره کوله، د واورین سوات د غرونو څوکې داسې برېښېدې لکه چې پېغلو ځانونه د سپینو زرو په پړېمانه ګاڼو پسوللي وي. یو ځای موټر ودرېده ماشومانو رامنډې کړې د دنداسې ګېډۍ یې پلورلې زمرک راته عجیبه ده خلک دلته د مزو لپاره راځي، خو خپل او سېدونکي یې په بده "و ویل :ورځ دې تر دې چې واړه ماشومان یې په دې ګنګل، ګنګل واورین چاپېریال کې د موټرو پسې د دنداسې ګېډۍ ځغلوي، آخر ولې ؟

ورته مې و ویل ستا د ولې ځواب ښایي د ماضي د حافظې په کوم ګوډ کې خوندي وي .

خو زما په خیال دلته غرونه دي، د کروړ مځکې لږې دي، له ښاره لرې دی، چې سړی سحر مزدورۍ پسې وځي ماښام راشي، غر د حکومت تر ولکې لاندې دی، خو که خلکو ته و سپارل شي زر به سپېره شي .

زمرک پوښتنه وکړه حکومت هیڅ نه شي کولای؟

- ولي نه خو که دلته کارخانې راشي، ښار راشي فطري او ځنګلي ښکلا له منځه ځي، د سیلانیانو د زړه راښکون لپاره دا خلک همداسې وروسته پاتې ساتل شوي .

دا خلک داسې مثال لري لکه چې په واورو کې وچ کړل شوي وي او د نړۍ د خلکو لپاره ترې موزیم جوړ شوی وي .

بله بېلګه یې نورستان او له غرونو بله غاړه د چترال کافرستان دی، امیرن خان د خپلې واکمنۍ په کلونو کې نورستاني مسلمانان کړل خو بل پلو ٔعبد الرحمکافرستان په زړه بنه له خپلو کفري دودونو سره د نړۍ د ننداري لپاره موجود دی .

زمرک پوښتنه وکړه دا ښه کار دی او که بد ؟

ما ورته و ویل د کافرستان ساتل د یو مغربي لرغون پېژندونکي په اند ښه کار دی، خو مسلمان مبلغ به یې خامخا غندنه کوي .

زمرک وخندل ته هم عجب استدلال کوې، غوڅه خبره نه کوې چې دا څېز ښه دی او که بد .

- ربنتیا هم همداسې ښکاري د اشیاو ارزښت نسبي دی، یو څیز له یوې زاویې ښه او له بلې بد کېدی شي .

له دې خبرو وروسته خاموش شو، نه پوهېږم چې زمرک د خیال په کومه جزیره کې ؤ، خو زما د ذهن محور ځانګه وه، تادي مې وه چې کله به بیا د ځانګې سترګې ګورم .

پېښور ته راورسېدو خپل سامان راسره و او څه ناڅه غرني سوغاتونه مو هم اخيستي ؤ ، بار دروند برېښېده، ګاډی مو ونيوله د زمرک دوی کور پر لار ؤ ، اول هغه کوز شو او بيا ځو شېبې وروسته زه خپل کاله ته وروسېدم. رخصتی دوه ورځې پاتې وې هغه هم په انتظار ، انتظار تېرې شوې او ليسې ته لاړم .

بيا د استاد له راتلو ترمخه په ټولګي کې شر او شور ؤ خو ماله وروستي کتاره غلې او خوږه سندره اورېده، کټ مټ هاغسې وه لکه د ګلورينې څانګې په نرمو لوړو ژورو کې چې د سحر د باد له مستانه رقصه پېدا کيږي .
سندره په ختمېدو وه، زرينه راننوته څانګه يې ښکل کړه د څو اونيو تږې وه د شونډو بې واکه خرپ يې د ټولګي په شور کې دا سې وبرېښېد لکه تنکۍ څانګه چې د مرغانو د سيل تاب رانه وړي، ماته شي او سندريز غږيې په شنه ځنګله کې تر لرې، لرې خپور شي .
زرينه او څانګه ملګرې وې او بيا دواړه نجونې وې خو بيا هم دې ښکلولو زما په زړه کې د رقابت سپرغۍ وشيندلې. نه پوهېدم، چې څه وکړم د تختې خواته لاړم تباشير مې راواخيست او د غره يو انځور مې وکښه. زه انځورګر نه وم خو د فطرت سره د مينې له کبله مې د غره د انځور د کښلو لپاره غېر منظم خو پوره فطرت له جمال او "رياضت کړی و. انځور پوره شو او ترې لاندې مې ولکيل جلاله ډک د خدای (ج) هغه کتاب دی چې د نړۍ د هر نالوستي انسان سترګې يې
هم لوستی شي."
دا جمله مې ليکلې وه يو ځل بيا مې لوسته چې د جغرافيې ښوونکې راننوته، غوښتل مې چې تخته بېرته پاکه کړم، خو چې د ښوونکې سترګې مې په کې خښې وليدې جرات مې ونه کړ نېغ لاړم او په خپله چوکۍ کېناستم. ښوونکې ته انځور او ترې لاندې ليکل شوې جملې خوند ورکړ ستاينه يې وکړه، د غرونو په اړه يې ښايسته اوږده شېبه خبرې وکړې. دا بېله خبره ده چې د غرونو د ښکلا يز ارزښت پر ځای يې د هغوی په جغرافيوي او ټولنيز ارزښت ډېر ټينګار وکړ ويل يې غرونه د زلزلو مخه نيسي، کانونه لري، څړ ځايونه لري، ځنګلونه لري او ځنګلونه بيا د ميوې باغونه، د ځناورو کورونه، د مرغانو ځالې او نور ډېر څه لري، د باران اورښت ته لاره برابروي او د نېزونو مخه نيسي، خو په ټولو کې غرونه او ځنګلونه د مځکې ګاڼه "يې وروستۍ جملې خوند راکړ، چې ويې ويل :ده."
ما د ښوونکې د وينا پر مهال د هغې خبرې اورېدې خو کله، کله به مې څانګه هم د سترګو له کونجونو څارله ځنې وخت به يې سترګو لکه د غرنيو عقابونو زما په لور ځغلند پرواز کاوه .

د جغرافيې ساعت پای ته ورسېد او استاده ووته، ځانګې ماته رامخ کړ او په لومړي ځل يې راسره داسي خبري پيل کړې چي نبغ په نبغه يې د درس سره تړاو نه درلود .

- ." غزنه غرونه دې ډېر خوښ دي؟ "

- هو غرونه سيندونه بلکې ټول فطرت مې خوښ دی که غلطي نه کوم نو تاسو د تاسو تېروتئ "تختې له انځوره دا پر ځای اټکل وکړ ځانګه په خندا شوه ويل يې زه له پخوا نه پوهېدم چي په غرونو مين يې اريانونکې ده ما خو له تا سره هيڅکله پر دې اړه خبري نه وې کړې."

د دې پر ځای چي ځانګه ځواب راکړي نوراني سترګې يې چي نرۍ شرابي موسکا په کې خپره وه زما سترګو سره وجنګولې لاس يې زما کتابونو ته ورتېر کړ او په موسکا يې راته و ويل :

"ستاسو په اجازه."

له" زما د جغرافيې کتاب يې راپورته کړ په غور يې وځيره او راته يې و ويل :کومې ورځې راهيسې چي ما ستا په کتاب دا عکس ليدلی نو زړه ته مې پرېوتې چي غرنۍ سيمې دې خوښې دي او ننۍ انځور ګرۍ خو دې زما يقين د پخلي تر کوره ورساوه."

زړه مې ولوېد د ځان سره مې و ويل: اخر د معما حل دا راووت تا ماته نه بلکې د خيال "انځور ته کتل ما د سوچ په درياب کې غوپې وهلې چي ځانګې وپوښتلم مرغه دې له کومې شنې څوکې نه طوافونه پيل کړل، دا راته و وايه چي دا ښکلی عکس د کومې سيمې دی ؟."

نه داسي هم نه ده د غروو په شنو څوکو سربېره زما د خيال او زړه مرغانو د يو انسان نه هم طوافونه شروع کړي. په دې خبره هغه له حيا نه لکه منه سره شوه زه هم د خپلي خبرې د اغېزې لاندې راغلم او د خبرو سر او تال مې مات شو .څو شېبې زموږ دواړو سرونه ښکته و. داسي حالت و لکه چي ورته مې سپينه خبره کړې وي. چي ځانګې درسره مينه لرم، خو بيا مې خپل شيندلي حواس راټول کړل او ورته مې و ويل: دا عکس چي زما پر کتاب لګېدلی دا زموږ د خپل هيواد يوه ښکلې سيمه ده، دا بدخشان دی.

ما د افغانستان ډېري غرنۍ سيمې ليدلې دي خو د بدخشان د فطري ښکلا په اړه مې يوازې کيسې اورېدلي او يو څو انځورونه مې ليدلي، نو نو داسې وګڼه چي شهزاده په ناليدلي مخ مين دی."

ځانګې زه د بدخشان غرونه ډېر وخت په خوبونو کې وينم خوله بده مرغه چي خپل منځي اختلافاتو زما لپاره هلته ورتلل دښا پييريو له کوه قافه هم ستونزمن کړي دي، بو يه چي دا هيله به مې کله پوره کېږي. خبره تر همدې ځايه رارسېدلې وه، چي د دري استاد رانتوت ځانګې په موسکا راته و ويل: (يار زنده صحبت باقي) اوس به د حافظ ژبې ته غوږ شو .

پس له دې ورځې به اکثره وخت ما د کتاب پر ځای د رباب په تارونو او د نغمو په مریو د ځانګې یادونه لمانځل .
ډېر ځل مې د زمرک دوی په حجره کې له ماښامه تر سهاره د رباب سره شوګېرې کړې دي خو ښوونځي ته به هم په خوښۍ سره تلم ځکه چې ځانګه به راسره غږېده او له یوې ورځې نه بلې ته نوره هم په زړه راننوته .
په هر بنډار کې مې په زړه وربېده هر چا سره مې ناسته تر جسمه تړلې وه پر روح مې د ځانګې د ښایست سیوری خپور ؤ .
رباب مې د زړه لویه تکیه وه، نغمو به مې ټول وجود سپک کړ، عجب کیفیت ؤ .
داسې به برېښېده لکه چې د نغمې سېلۍ مې د مادي وجود ټول ګرد او غبار وړی وي. ټول روح یم ټول سرور، سرور یم، لکه د آسمان د برجونو نوراني کوتره په غېږې مریي وزرونو الوزم او د ابدي سمندر پر سر د ښایست د ورکې جزیرې پر لور پرواز کوم .
کله، کله به مې احساس کاوه چې پېښور کې نه یم د یوه شنه او شپاند سمندر غاړه ده، باغي موجونه راځي د ځانګې پښو ته تندی رسوي او بېرته ګرځي زه یې د سترګو خاموش طوفان ته له ربابه ژبه په پور اخلم او د سمندر د لافاني سندرې برخه یې ګرځوم هغه چې کاینات یې له ازله تر ابده اوري خو مړېږي پرې نه. د رباب نغمو به زما په وجود کې نه ایره کېدونکی انګار شینده او په غرونو غرونو اتش فشان به اوړېده، بېخي هغسې لکه وحشي سیلۍ چې پر یوه بوټي لګېدلی اور پر ټول ځنګل خپور کړي هغه چې لامده نښتر او وچې خبرې یو شان خپلې غېږې ته راکاږي، لمبه یې آسمان ته خوله ورکوي او له جلاله ډکه سندره وایي .

یوه ورځ چې ښوونځي ته لاړم او د ځانګې سترګې مې لکه د بزکشۍ آسونه په مستۍ کې ولیدې، نو پوه شوم چې د صبر واګې مې له واکه په وتو دي. ټوله ورځ نشه، نشه وم روایتي لاره مې غوره وبلله او نیت مې وکړ چې لیک ورته ولیکم خو ویره هم راسره وه، ما ویل هسې نه چې وړاندې تر لوستو مې لیک ونه خیري، خفه نه شي .
تر سر "ایمرجنسي"که خفه شوه په هر قیمت به یې پخلا کړم خو که لیک مې د اصطلاح "ایمرجنسي"لیک لاندې راغی ښه به ونه شي، بلکې وبه شرمېږم د زموږ په ټولګي کې ځانګړې مانا لرله او هر څوک پرې پوهېده. دې وېرونکو اټکلونو هم له خپله هوډه وانه ړولم قلم کاغذ مې راواخیستل او د خط په لیکلو مې داسې پیل وکړ .

زما د وجود پر کایناتو د نغمو خورې ورې ځانګې !
د ښایست سر او تال دې مات مه شه
سپین سترګی مې ګنې او که مطلبي، بې وقوف درته ښکارم او که لېونی ستا خوښه ده، خو زه مجبور یم بلکې بیخي مجبور یم، ستا دې په خپلو نوراني سترګو قسم وي، ستا دې په خپلو وربښمینو سندرو قسم وي زما الفاظ یو ځل ولوله، ایله یو ځل، وایي چې روحونه لکه د وجود سر او تال جوړه پیدا کیږي. یو د بل مینه او تکمیل وي، خو فلک غمازي کوي. یو یې په یوه زمانه کې دنیا ته راشي او بل په بله کې، لیده کاته یې ونه شي، زندګي یې زندان شي او یوه ورځ یې د ژوند سقراط د اجل شراب وسکي، بیا نو تر محشره په لحد کې د زړه داغ د انتظار ځراغ وګرځوي بیا به څه کیږي (والله علم) .
کله، کله په یوه زمانه کې راشي، خو یو یې د مشرق شي او بل د مغرب، دا ټپه
یې انځور ددی :
چې د دیدن نصیب یې نه وي
په یو کوڅه کې سره وړاندې وروسته شینه
خو کله بیا زما نه زرینه پېرزوینه وکړي او دواړه روحونه د یو چم ګاونډ وګړي کړي. ادم او درخو له همدوی نه و .
ته زما له وجوده جدا شوې ځانګه یې، خدای ته وګوره نیمګړی مې مه پرېږده، تکمیل راوبخښه، تر ځوابه مې د انتظار چاړه پرزړه خښه وګڼه .

غزن -
سبا چې ښوونځي ته لاړم، لیک لا زما په جیب کې و، خو پوهېدم چې ساعت په ساعت خپل حواس بیلم کېدی شي حالت مې هغه مجرم ته ورته و چې د پولیسو مرکز ته یې بم وړی وي تفریح ښه موقعه په لاس راغله، اخوا دېخوا مې وکتل دوه درې کسه په ټولګي کې پاتې وو خو خپل نوټونه یې رسول، ځانګه او نور زده کوونکي دباندې وتي وو .
لیک خو مې د ځانګې د الجبر په کتابچه کې کېښود، خو ماته مځکې ځای نه راکاوه، ایسارېدل راته لویه نفسیاتي ستونزه ښکارېده په لنډو ټکو مې د رخصتي. یوه رقعه ولیکله سره د دې چې ټول ښوونکي په اداره کې راغونډ و او دا پوښتنه یې ذهن ته راتله چې زه ولې رخصت اخلم؟ خو رقعه مې له مدیر صاحب نه را امضاء کړه، هېچا ته مې ورنه کړه. د حاضرۍ په کتاب کې مې کېښوده او د لیسې دروازې ته مې مخه کړه بیا نو هغه د درویش دراني خبره :

زه په داسې تلوار و وتم جانانه
لکه خلاص چې څوک بندي شي له زندانه

د اطمنان ساه مې و اخیسته او د کور په لور روان شوم په کور کې هم مضطرب وم، ځان ته مې مشغولا کته له ځان سره مې فکر وکړ فلسفه جړه تنسته او لاینحله معما ده کېدی شي چې د څو شېبو لپاره مې په خپله دنیا کې ورک کړي، خو خوند یې رانه کړ، توري ګونګ شوي و، بې مانا توري کرښې د کاغذ پر سینه غزېدلې وې هېڅ یې نه ویل تلویزون مې روښانه کړ هغه هم د موهومو عکسونو او ګډو وډو آوازونو امتزاج و، رانه هیر دي چې تلویزون مې بند کړ او که روښانه پاتې شو. له کوره و وتلم او د زمرک دوی حجرې ته لاړم، رباب مې له مېخه راکوز کړ، خو ګوتې مې رېږدېدې هیڅ یوې نغمې سر نه نیو، بیرته کور ته راغلم، له
پرېشانۍ ډکه شپه راخوره شوه کله وېښ کله وده، خو سحر شو لمونځ مې وکړ، نیمه پیاله چای مې وڅښه، له ځانه سره مې کرل رېبل چې لاړ شم او کنه. څه به څکه چې نن بیا الجبر لرو او پرون معلم ، لوستی دیً راته وایي؟ لیک خو یې حتماکورنی کار هم راکړی و ، چې لوستی یې وي څه به یې ویلې وي هسې نه ترپایه نه شي، زړه "ایمرجنسي"یې لوستی نه وي، ټوټه، ټوټه یې نه وي کړی. وه خدایه نا زړه وم، خو توکل مې وکړ ښوونځي ته لاړم او ټولګي ته ننوتم سلام مې واچوه خو د شیندلو حواسو له کبله پوه نه شوم چې چا راته وعلیکم السلام و ویل، ځانګه راغلې وه، چې ور ومې کتل په څېره کې یې حیا او حېرت خاموشه ښکلا پنځولې وه. نوراني سترګې یې ښکته وې، د اوربل وېښتان یې بار، بار له تندي راښوېدل او هغې په ارام سره په خپل لاس پورته کول .
پوه شوم چې لیک یې لوستی، خو د ځواب اندازه یې راته نه لګېده، مالا په تصور کې د اټکلولو غوټې پرانستې چې پېکۍ د تختې له مخه چغې کړې (ایمرجنسي، ایمرجنسي، ایمرجنسي) دي سره په ټولګي کې داسې خاموشي خپره شوه چې د غړبه تل له "ایمرجنسي"استاد په ټینګار هم نه راتله، دا لومړۍ ورځ نه وه د ځانه سره داسې خاموشي راوسته .
کېس دی یو چاته محبت نامه لیکل "ایمرجنسسي"پیکۍ و ویل: حسب معمول بیا شوې ده چې ستاسو پاملرنه ورته را اړول غواړم .
زړه مې درز وکړ له ځانه سره مې و ویل: هماغه څه وشو چې ترې مې ډار درلود تر دولسمه راورسېدم په ایمرجنسي کېس کې نه وم راغلی خو نن ګیر شوم او پوخ ګیر شوم .

لیک د پېکۍ په لاس ؤ، خو د شاګردانو د تلوسې لپاره یې خبره اوږدوله او نه یې لوسته پوښتنې یې کولې، چې دا لیک به چا لیکلی وي او چاته؟ که څوک سم ځواب و وایي: یو خود کار قلم انعام لري، چا شوخي جینۍ آواز ورکړ، زرینې به څانګې ته لیکلی وي. څانګه لکه د تصویر څانګه غلې وه، خو زرینې له وروستنې کتاره و ویل:

هغه تېر شول چې مې مینه په غلا، غلا کړه
اوس په درست جهان رسوا ده په غلا نه ده

زموږ خبره خو ایمرجنسي نه ده هر څوک پوهېږي چې څانګه زما ملګرې ده، زمرګ ورته و ویل په ارام کېنه دا لندن نه دی چې له جینۍ سره دې د جینۍ مینه جواز پیدا کړي.
- محترمه ستا له قانوني معلوماتو یوه اروپا مننه، زموږ مینه داسې پرنګۍ هم نه ده چې ته یې انګیرې .د مشرق تقدس خو هم موږ نجونو ساتلی، ګنې ستاسو زړونه خو به د اروپا په عیاشۍ هم ساړه نه شي.
زمرک په دې ځواب پرېشان غوندې شو له زرینې یې بخښنه وغوښته او ورته یې و ویل چې: زما مقصد یوازې او یوازې ټوکه وه، که زه پوهېدی چې ته به پرې خفه کېږې یوه کلیمه به مې هم نه وه ویلې، دې خبرو نور هم پرېشانه کړم ځکه چې زرینه د څانګې ملګرې وه، بله دا چې د هلکانو کردار ته ګوته نیول شوې وه په ټولګي کې لا اټکلونه روان و چې پېکۍ و ویل غلې شئ، هو ایې (Be Quite) ډزې مه کوئ، د بې ګناه خلکو پر سرونو پرېوزي، دا محبت نامه د یوولسم ټولګي یو ماډرن مجنون ماته لیکلې ده، نو ځکه یې لوستل هم مناسب نه ګڼم.
دې خبرې سره مې زړه ښه شو، خو بیا هم پوره آرام نه و، شاګردانو پېکۍ ته چغې کړې نه، نه، نه منو اوس به یې خامخا لولې.
پېکۍ هم شرمېده او هم خندېده.
ویل یې مجنون صاحب په یو پاکټ کې د مادهوري او شاه رخ خان پوسټ کارډ او یو لیک لري د هلک په نوم به حاضر ساعت کاپی کېږدو خو لیک یې و اورئ:
مای ډارلنګ پېکۍ "ته زما ډېره خوښه یې، ځکه چې ستا سترګې (I love you) د کاجل او شونډې د مادهوري دي، که انکار دې وکړ نو د خیبر هسپتال مخې ته چې کوم د اوسپنې هوایي پل دی له هغې نه به هغه مهال سړک ته راټوپ کړم چې د ښوونځي د نجونو موټر تېرېږي پرېږده چې چخپیت مې کړي او که له رخصتۍ نه وروسته د ښوونځي مخې ته د شیرو کاکا له دوکانه د فانتا بوتل واخلې او ویې

سکې په ليدو به دې زه وګڼم چې ته له ما سره محبت کوې زرينې له شوخۍ نه په ډکه لهجه ورغږ کړ د فانتا پيسې يې راليږلې که نه؟ پېکۍ وخندل او د ټوکې په انداز يې و ويل که پېسې يې راليږلې وای ولې به يې کيس ايمرجنسي کېده .

خبرې تر همدې ځايه رارسېدلې وې چې ښوونکی رانبوت، پېکۍ ترې بخښنه وغوښته او خپلې چوکۍ ته لاړه، ښوونکي هېڅ هم ونه ويل ځکه چې ټول ښوونکي زموږ له شوخۍ نه خبر و ، ډېر ځل داسې شوي چې ښوونکی به راغی موږ به چوکۍ يوې ډ ډې ته کړې وې او په ټولګي کې به مو اتڼ کاوه .

ساعت ختم شو ښوونکی و وت او پېکۍ يو ځل بيا د تختې مخې ته ودرېده، ليک او پوسټ کارډ يې په لاس کې وو. موږ هيله درلوده چې په ليک کې به څه خبرې پاتې وي، اوس به هغه ولولي، خو پېکۍ و ويل چې: بل څه په کې نشته ټيپر ته ورته يو زړه يې رسم کړی، دومره ډېر غشي په کې خښ دي لکه پوځيانو چې کړې وي "چاند ماري"پرې.

پېکۍ دا و ويل: ليک او پوسټ کارډ يې ټوټه، ټوټه کړل او له هماغه خپله پاکټه يې ورته تابوت جوړ کړ .

زموږ د ټولګي نجونو ته کله، کله همداسې محبت نامې راتلې خو ټولو ژمنه کړې وه چې د ايمرجنسي په اعلان به يې د ټولو په مخ کې لولي، بيا به يې ټوټه، ټوټه عاشق ته ورلېږي، خو د خدای فضل دی هېڅ عاشق به په ليک کې په ورکړې اخطار وفا نه کوله، نجونو به په خپل دې کار ويار کاوه، خو په هلکانو دا خبره ښه نه لګېده کله، کله به يې په ټوکه، ټوکه کې ويل چې نجونې دغه محبت نامې د کورنيو له غږو پټې په تشنابونو کې لولي، که خوند يې ورکړ، خو هماغسې په مينه ځواب ورکوي او که ليک يا شخصيت بې خونده وي، نو بيا يې په ټولګي کې ايمرجنسي کړي او کله، کله به يې د نجونو نه د هلکانو انتقام په بل ډول اخيسته، په خپله به يې ځانونو ته د نجوو له خوا ليکونه ليکل د ايمرجنسي تر عنوان لاندې به يې لوستل او بيا به يې د نجونو په څبر ټوټه، ټوټه کول خو ډېرې نجونې د دوی پر دې چل خبرې وې .

ساعت پسې ساعت تېرېده خو ځانګه خاموشه وه د رخصتۍ زنګ و وهل شو ، ځانګې ته مې کتل چې ماته، ماته له ټولګي و وته، زه هم کور ته لاړم .

سره د دې چې د ځانګې په يو دوه خبر نه شوم خو بيا هم له تېرې ورځې نه مې له شرمه بچ شوی وم "ايمرجنسي"پرېشاني کمه وه ځکه چې د.

بل سحر چې ټولګي ته لاړم ثانګه راغلې وه، زما د سلام سره یې ایله یو نظر راوکتل، د یو مرموز سرور احساس یې راکړ، په سپینه منګل یې راپریوتې زلفې پورته واړولې او ځان یې د کتاب په لوستلو مشغول کړ، د ورځې په تقسیم اوقات کې جغرافیه هم لیکلې وه خو ثانګې په غلطۍ هم نه راکتل لومړي ساعتونه پای ته ورسېدل تفریح شوه. ثانګه وروستي کتار ته لاړه زرینې سره کېناسته نورې نجونې او هلکان بهر و وتل ما په ځان کې د وتلو تاب نه درلود، ناست پاتې شوم او ځان مې د فزیک د سوالونو په حلولو بوخت کړ، قلم مې په سپین کاغذ ګرځېده خو غوږ مې وروستي کتار ته و، زرینې ثانګې ته و ویل چې نن سبا مړاوې، مړاوې ښکارې کوم نوی باد خو به نه وي را الوتی، ثانګې ورته په غلې او سنجیده لهجه و ویل په اسانه ژبه راته و وایه څه ویل غواړې.
زرینه ورته په خندا شوه په اوږه یې ورته لاس واچو او په نرمه او خوږه ژبه یې ورته و ویل: ښکلې ثانګې بلکې زما خپلې ثانګې، ولې خفه یې؟ ناروغه یې که کوم بد خبر دې اورېدلی؟ ثانګه یوه شېبه غلې وه. داسې ښکارېده چې د هغې دا خاموشي به زما زړه هم خاموشه کړي، خو ربښتیا ده چې تر ګل نازک انسان کله، کله کاڼي نه هم کلک شي، خبرې بندې شوې ځان مې لږ څه په ډډه کړ او د سترګو له کونجونو مې ورکتل، ثانګې د زرینې سترګو ته وکتل قلم یې راواخیست سرپوخ یې ترې لرې کړ پر سپین چونه شوي دیوال یې ولیکل " ایمرجنسي."
څه، څه امیرجنسي!؟ اخر د دنیا سترګو ته هم ولیدې د دې په ځای چې ځان مې ستا په زلفو کې پټوه په کار وه چې ته مې چېرته پټه کړې وای، خو تر کومه به مې پټولې لمر خو په ګوته نه پټیږي خبر، دې ښاپیرک سرسه خو په وروسته زرینه ودرېده خو زما زړه "ایمرجنسي"ګورو، اوس په تخته یوازې خبرتیا لیکم ولوېده، بس قسمت مې مل ؤ، ثانګې د لمنې له کونجه ونیوه او ورته یې و ویل: د خدای ومنه مه کوه داسې ولې مې شرموې.
زرینه بېرته کېناسته او په شوخۍ سره یې ثانګې ته و ویل ښه صاحبې چې راز په راز ساتې نو بیا ځان ولې خفه کوې، چا درته دومره پوخ دام کېښود چې له دواړو پښو په کې ونښتې، دا ماهر ښکاري دی ثوک چې په هوا یې درته دام کېښود او ته یې ونیوې " ایمرجنسي". د زرینې پوښتنې داسې وې لکه چې: زه ملزم یم او د دعوې وکیلان زما د جرم د اثبات لپاره قاضي ته دلیلونه وایي.
ثانګه چپ وه، خو چې څو ځله زرینې ورته اوږه وسکونډله او په خوږه لهجه یې ترې پوښتنه وکړه، ما ورته د سترګو له کونجو ورکتل چې ثانګې راته ګوته ونیوله، په زرینې مې هم یو سرسري نظر تېر کړ د غم او خوښۍ ګډ احساس یې په څېره کې وېړ کېده.

دواړه څو شېبې غلې پاتې شوې، خو زرينې سکوت مات کړ دې صاحب خو کله د ښايست وجود نه مانه او کله به يې په مينه شک کاوه، واه، واه شيخي څه شوه او هغه فلسفې په کومه لاړې، بيا يې د ځانګې لاس په خپلو لاسونو کې ونيوه او ترېنه يې پوښتنه وکړه، آيا تا ته د هغه مينه منظوره ده؟
ځانګه غلې وه او زما پر ژبه د دعا الفاظ ښوېدل، بس حالت مې داسې و لکه مجرم چې قاضي ته مخامخ ولاړ وي، يو خوا خوږه آزادي وي او بله خوا اعدام، خو خبره تر بلې نېتې وځنډېده د ښوونکي سلام د چاپېريال هغه خاموشي ماته کړه. چې د ځانګې ځواب ته منتظره وه .
ځانګه هم راپاڅېده او په خاموشو قدمونو خپل ځای ته راغله د زنګ په پرله پسې ټنګولو درسي ورځ پای ته ورسېده، د ځانګې خاموش ځواب هيله من کړی وم، د رخصتۍ زنګ نه و هغه د حمزه بابا خبره د اسرافيل شپېلۍ وه روغ قيامت يې راوست له ځانګې يې بېل کړم کورته لاړم، شېبې لکه پيلوځې تېرېدې، سيزونکې وې خو زما د زړه په ژورو ګړنګونو کې يې خوږه نڅا کوله، سبا چې د ښوونځي پر دروازه ورننوتم زرينه راته له مخکې ولاړه وه .
ځان يې سنجيده کړ پر شونډو يې دومره موسکا خپره کړه چې ايله حساس يې کېده ويل يې خانه پرون له رخصتۍ وروسته ځانګې ستا ليک راوښود دا د خبرو کوډې دې د همدې لپاره زده کړې وې چې په ځانګه يې وکړې، که د الفاظ زور د
محبت اثبات شي د بې زبانه مخلوق په مينه به څوک باور وکړي .
- زرينې دا د څو کتابونو ګرځول زما د پوزې پېزوان شو اور ولګه په ادب او فلسفه، زه خو يې په خوند مړوم، د کوډو په نظر مې په عمر نه دې ورکتلې، زرينه موسکۍ شوه خو دا ځل لږه ډېره، ويل يې غل مه نيسه چې غل به تا ونيسي کار دې هم کړی او په الفاظو کې سپرغۍ هم شيندې .
رښتيا يې ويل زه هم لږ جذباتي شوی وم، خو صرف په دې خبره چې زما مينه يې د خبرو استادي ګڼلې وه. دا ځل مې په نرمه لهجه ورته و ويل ګوره زرينې !خير دی هغه ليک به پر ځای پرېږدو ته زما د سترګو خاموش موسيقيت وګوره، آيا د ځانګې تصور په کې نه ناځي؟ توري غريبان به زما د زړه خبره څه وکړي، زما مينه سمندر او توري د کلال پيالې، څنګه به يې ظرفيت ولري . زرينې په کړس، کړس وخندل ويل" زه مرم له غوچې ته بيا وايې چې غوچې" زرينې په کړس، کړس وخندل ويل :نوره نه پوهېږم ځانګه دې د ځان په لور درکړه کړې ده پخوا راباندې ښه لګېدې، اوس راباندې بد لګې، خو څومره چې راباندې بد لګې هومره راباندې ښه هم لګې .
ورته ومې ويل د لفاظۍ تور په مالګوې او معما ته وايې هم درباندې اوس ښه لګم هم بد .

ويل پوخه استاده ماشوم مه جوړېږه ښه هم راباندې د ځانګې له مخه لګې او بد هم ما غوښتل چې خبره پرې ببيخي بربنډه کړم، خو شوخ يې راوکتل او په تک، تک کې يې و ويل: (عاقلان پی نقطه نگردند) .
زه هم ورپسې غلی، غلی د ټولګي په لور روان شوم، چې ننوتم سترګې مې د ځانګې چوکۍ ته وې لکه د برېښنا پړک يې په ځغلند ځلېدونکي نظر راوکتل او سترګې يې دوه مستې توتکۍ وبرېښېدې هغه توتکۍ چې د سرور په وزرونو له شنې ځانګېو الوزي، په ملاق ملاق تيرې شي خو د خوږې سندرې په ځېر يو مرموز خوند د فضا په رګونو کې پرېږدي .زه هم لاړم او په خپله چوکۍ کېناستم، د ټولګي نګران ښوونکی راننوت د تختې تر څنګ ودرېد او د اسې يې خپله وينا پيل کړه .
ګرانو زده کوونکو ! تاسو به خبر ياستئ چې کلنيو ازموينو ته مو ايله څو ورځې پاتې دي، سر له سبانه درسونه بند دي، بلکې له نن ورځې يې بند وګڼئ خو اداره هيله لري، چې غير حاضري به نه کوئ، استادان به هم راځي ستاسو مشکلات او ستونزې به هواروي، هڅه وکړئ چې وخت بېځايه تېر نه کړئ، هوښياران وايي چې (وخت لکه سره زر دی) ستاسو د بريالیتوب په هيله مو په خدای سپارم، هو رښتيا د ازموينو د مهال وېش پاڼه د اداري پر دېوال لګېدلې ده کتی يې شئ .
د استاد خبرو ورو ، ورو زړه راتنګوه خو ښه وه خبرې يې په لنډو غوڅې کړې، د استاد له وتو سره سم د رخصتۍ زنګ وټنګېده د ليسې په انګړ کې شاګردان ډله، ډله د مهال وېش خواته روان وو او ځينو خو د مهال وېش کتل مناسب نه ګڼل ويل يې بيا به شي، په دومره خوښۍ سره له دروازې وتل لکه له بنده چې وځي، خو زما د قد مو سرا و تال مات و ، ځکه چې له دولسمه وروسته د ځانګې ليدل راته يقيني نه ښکارېدل ځانګه هم ما ته ما ته له زړينې سره روانه وه .
د کور په خوا رهي شوم پېښې مې پر مځکه وې خو فکرونه مې د شک او يقين په کش مکش و ، کله به مې ويل چې له امتحانونو وروسته به مې بيا نظرونه د ځانګې په ورېښمين اوربل ونه زانګي بيا به مې ځان ته ډاډ ورکاوه، کېدای شي چې هغه د پوهنتون لپاره له کلي راشي او سره يو ځای په يوه ځانګه کې داخله واخلو ټوله ورځ او شپه مې د ښکلې ماضي او شکمن مستقبل په سوچو کې تېره کړل، سبا چې ښوونځي ته لاړم څه شاګردان راغلي و او څه په راتلو کې و ، ځانګه هم راغله، د فزيک ښوونکی راننوت او له شاګردانو يې د هغوی د درسي ستونزو په اړه پوښتنه وکړه، ډېرو شاګردانو ويل لومړی تمرينونه اسان او وروستي ګران دي .
له پايه به د پيل په لور حرکت وکړو ، خو ځانګې د ټولو مخالفت وکړ ويل يې له ګردان به "ب"پيله به د ستونزو هوارول ښه وي، زه که په الف پوهه نه شم د راته بې ګټې وي، خو بله خوا بغير زما نه ټولو د

ځانګې مخالفت وکړ. استاد یوه شېبه غلی شو بیا یې د ټولګي د پرانستې دروازې له لارې د لیسې په منځ کې شنه چمن ته وکتل بیا یې شاګردانو ته مخ کړ او ورته وې ویل ستونزه به حل شي د غزن له کورنیو کارونو را ته اندازه لګېدلې چې په فزیک کې هم تکړه دی، که څه مشکلات نه لري نو بیا دې غزن او ځانګه خپلې چوکۍ پورته کړي او د چمن په منځ کې د توت سیوري ته دې د ځانګې پوښتنو ته ځواب ورکړي او که کومه
ستونزه را منځ ته شوه، زه همدلته یم .
ماچې د استاد خبره واورېده پر دې خبره مې هیڅ فکر ونه کړ چې زه په وروستیو تمرینونو کې ستونزې لرم او که نه، ودرېدم چوکۍ ته مې لاس کړ او استاد ته مې و ویل زه تیار یم. استاد ځانګې ته هم و ویل چې خپله چوکۍ اوچته کړي او له ما سره چمن ته ووځي زه تر دروازې تللی وم چې شاته مې وکتل ځانګې هم خپله چوکۍ راخسته، زړینې ته مې هم پام ور واوښت په مانا خېزو
موسکو سترګو یې زموږ پر خوا راکتل، ما او ځانګې د چمن د اوني سیوري ته مخامخ چوکۍ واچولې، هغې په رپېدلو ګوتو د فزیک د کتاب پاڼې اړولې خو هېڅ پوښتنه یې نه کوله، زما سترګې هم ښکته وې او د ښو لاندې مې د هغې د مضطرب پېغلتوب نندار ه کوله .
ما سترګې پورته کړې خو هغې لا لاندې کتل، بالاخره یې منورې تورې سترګې را پورته کړې سترګې مو سره وجنګېدې، بل راز کیفیت و، د لومړي ځل لپاره مې حواس له داسې تجربې سره مخ و، په تېره بانه یې لکه په شاتو لړلي غشي زما په زړه را خښېدل ځان را ته لکه د افلاطون فلسفه له دې مادي نړۍ نه ماورا د ازل په لاهوتي سیمه کې ښکارېده چې دوه سترګې په کې لکه روښانه توري ځلېدل وخت هم خپله مانا بېللې وه، داسې را ته ښکارېدې لکه چې دا سترګې ما لیدلي دي هغه زمان چې کاینات نه و .
خدایزده تر کومه به مو سترګې جنګولې وې خو د ځانګې بانه ښکته شول زه هم څو شېبې غلی وم، زړه مې وغوښتل چې څه و وایم خو الفاظو ترتیب نه مونده خو زړه مې ټینګ کړ او ورو غوندې مې ورته و ویل :
ځانګې باور لرې چې درسره مینه لرم؟ د هغې شونډې لکه د ګلورینې ځانګې په رپېد و شوې ما احساس کاوه چې ساه یې لنډه، لنډه کېده، څو ځله یې ځان ځواب ته جوړ کړ خو جرآت یې ملګرتیا ونه کړه کټ مټ هاغسې لکه وزر غوځې کوتره چې له برجه د پرواز اراده وکړي، ټیټه پورته شي خو پر ځای ناسته پاتې شي، بالاخره په ډېره ستونزه یې دا جمله له خپلو ګلابي شونډو رابېله کړه :
(با ، با ، باور نه ایمان لرم)

په دغه وخت کې يوې ابدي نېکبختۍ زما روح ته خوله ورکړه او يو نه بيانېدونکی سرور يې زما په وجود کې له وېښتو نه تر پښو خپور کړ .
د چمن د غاړې ګلان په نرۍ هوا کې داسې رپېدل لکه زه او څانګه، د اونې د پاڼو جنګېدو نرۍ نغمه جوړوله لکه زما په خوشبختۍ چې لاسونه پړکوي. له څانګې نه مې پوښتنه وکړه چې ولې دې له سندرو لاس واخيست؟ په ټيټو سترګو
موسکۍ شوه ويل غزنه، وړاندې خو په ما الفاظ سندره کول، ستا مينې زه ټوله سندره، سندره کړم اوس خو کله، کله زه د خپلو سختو هډوکو او مادي بدن احساس هم نه کوم، بس لکه ستا د مينې له اهنګه چې جوړه يم، ما پخپلو سترګو
واوره زه ټوله سندره، سندره يم .
څانګې ته له اوله سندره وې د ستر شاعر سندره ستا سترګې لکه غبرې مريې الفاظ له ازله زما د زړه په ګنبد کې موزونې غزونې کوي .
زما له داسې خبرو سره به هغه د حيا په اوو پردو کې پټه شوه، د پښتنو مينه چې له سترګو الفاظو ته رسي همداسې کيفيت راځي، موږ خبرې هم کولې او د فزيک د کتاب پاڼې مو هم اړولې، په دې کار سره زموږ هڅه دا وه چې څوک شک ونه کړي هغه مهال چې د ګلانو سيوري راګرځېدل موږ له ښوونځي راووتو او بېلتون په بېلو لارو د کورونو په خوا ولېږلو، زه په دې ورځ له ډېرې خوشالۍ نه په کايناتو کې نه ځايېدم نغمه، نغمه وم، لارې راته د رباب تارونه ښکارېدل، هر قدم يو مضراب و چې زما روح ته يې پرواز ورکاوه.

کورته ورسېدم کتابونه مې يوې خواته وويشتل بېرته ووتم او ځان مې د زمرک دوی حجرې ته ورساوه، هغه هم راغلی و کتاب يې لوسته، کتاب مې وربند کړ ويل يې دا پرتا د چا وشوه، کله مې لوست ته هڅوې او کله مې کتاب بندوې د دې پر ځای چې د پوښتنې ځواب يې ورکړم اتڼ مې پيل کړ، هغه راته خندل او ما اتڼ کاوه او څومره به چې زما په اتڼ کې جوش راته هومره د هغه خندا له واکه وته، تردې چې له خندا نه چپه پروت و او خپل تشي يې نيولي و، آخر له خندا نه رنګ بنګ راپاڅېد او زه
يې ونيولم ما ځان نه ورکاوه، خو چې راته يې و ويل له خندا به مې مړ کړې پر ځای ودرېدم .
ويل يې ته خو به که چا بيخي مجبور نه کړې په ډله کې دې هم اتڼ نه کاوه دا نن کومه هوا را الوتې، ورته مې و ويل اشنا ولې به اتڼ نه کوم نن خو ټول کاينات لکه د بنګو پېمانه اتڼ کوي. په خندا يې راته

و ویل بنګو ته دې لکه چې لاس وا چو څواب مې ورکړ چې اشنا بنګ مې نه دي سکلي بلکې د تخیل په سیمه مې په جریبو نو ، بلکې په خورنو بنګ ټوکېږي راته یې په استفهامیه انداز و ویل نو بیا ؟
نو بیا دا چې در مې درخانۍ شوه ، هغه خوشاله شو ویل ښه ده غزنه چې ستا د زړه درز کوشیر وموند ، خو ته هم اوس له ادم خانه کم نه یې خدا یزده له کومې ځانګې نه دې شهباز جوړ کړی ؤ ، ځه چې ځو ښار ته د دې خوښۍ په تحفه کې به درته رباب واخلم، رښتیا هم بازار ته لاړو او رباب یې راته واخیست او بېرته د زمرک دوی حجرې ته راغلو راته یې و ویل زړګیه ما خو درسره کړې ژمنه پوره کړه، رباب دې زده کړ اوس ته ماته وایه چې ستا درخانۍ څوک وه؟
- سمه ده اول به درته یوه نغمه وغږوم بیا به درته درخانۍ وښایم، هغه راسره ومنله او ما هم رباب په غېږ کې ونیو ، غوږې مې ورتاو کړل او چې سر یې ونیو نو دا سندره مې په نغمه کې را واړوله :

داګېر چاپېر په غرونو راغله بارانونو یاره
ډلۍ وریږینه
مه ځه دلته شپه وکړه پاتې شه باران دی

په نغمه کې دومره ګرم راغلم چې ځان او جهان مې هېر و .
یو وخت مې زمرک لاس ونیو او راته وې ویل ظالمه لږ خو ځان ته پام وکړه له جامو دې خولې ځاخې او د رباب دې هم کار وکړ که پرې ایښې مې وای نو یا خو دې د رباب تارونه شلول او یا د خپل زړه رګونه.
رښتیا دا سندره خو به ځانګې هم ډېره زمزمه کوله زړه خو دې هلته ځاله نه ده جوړه کړې !؟
ورته مې وویل اشنا تا د خپلې پوښتنې ځواب خپله وموندہ، هم ځانګه زما درخانۍ ده .
واه غزنه ! ښه غرنی ګلاب دې انتخاب دی په هر تول پوره ده، هسې د فزیک استاد ته خو به دې هم دعا کړې وي. ومې پوښته چې هغه څنګه؟ راته یې وخندل ویل نن سحر یې څومره ښه موقعه درکړه، ما هم ورسره ومنله او د فزیک ښوونکي ته مې د دنیا او آخرت خوښي وغوښته .
زمرک راته و ویل: زه به د کتاب په کرښو کې ډوب شم اوس ستا او ستا د رباب خوښه آرام کوئ، او که د ماښام ډوډۍ ته ایسارېږې ناوخته و بخښنه مې ترې وغوښته او خپل کور ته لاړم .
بیا نو چې کله لیسې ته لاړم، کله به مې د ځانګې سره په خوله خبرې کولې او کله په سترګو ، خو د ازموینو لپاره مو تیاري هم کوله .

يوه ورځ يې راته و ويل: غزنه ! ايله څو ورځې پاتې دي زه خو به هر کال د اوړي په رخصتيو کې وطن ته تلم خو دا ځل مې زړه درزېږي هسې نه چې پلار مې د بيرته راتلو مخالفت وکړي .
ما ورته و ويل: مه ډارېږه ! پلار به دې ولې مخالفت کوي ته خو دلته هم د خپل ورور سره وسېږې .
هغې يو سوړ اسويلی وکړ او وې ويل، دا خبره نه ده د ليسې په دوره کې هم د کلي خلکو زما د پلار په هکله پسپسک کاوه چې پېغله لور يې مکتب وايي ! په کلي کې خو بې بې شي غټ ځادر په سر کړي خدای خبر چې پېښور کې څنګه ژوند تېروي؟ زموږ خلک بل راز دي هغوی وايي چې هلک هم پاکولتيي شي نو له اسلامه لاس وينځي او د نجونو لپاره خو د پوهنتون تصور هم نه شي کولای اخر پلار غريب به مې تر کومه په غوږونو کې مالوچ ګرځوي، غزنه زه خو ډېره پرېشانه يم خدايزده څه به کېږي؟
د ځانګې خبرو خفه کړم، سترګې مې لمدې شوې له ځانه سره مې و ويل اخر تر کومه به موږ داسې يو ، کله به زموږ د غرونو په جنګ ځپلو کنډرو کې د ډېګيو پر ځای د علم څراغونه روښانه شي، خو بيا مې خپل ځان په کابو کې راوست او
ځانګې ته مې داسې ډاډ ورکول پيل کړل :
ځانګې مه خفه کېږه، داسې به نه کېږي ستا پلار د ناوړه رواياتو خلاف بغاوت کړی دی، چې ستا د ښوونې روزنې دومره غم يې وخوړ خامخا به دې پوهنتون ته هم راپرېږدي. خو دا راته و وايه چې پوهنځی به کوم انتخابوې؟ ته و وايه ته به کوم پوهنځی انتخباوې؟ ما ورته و ويل زه خو ستا مينې د سندرو ، خبرو او رباب سره اشنا کړم ادبيات به و وايم .
- که د زړه خبره درته وکړم زما هم ادبيات خوښ دي د ادبياتو د ښوونکي دا خبره مې په زړه لګېدلې چې (ادب د ژوند تفسير او د هغې د بدلون لپاره وسله او استدلال دی) زما همدغه هڅه ده چې ژبه او استدلال زده کړم چې په ټولنه کې کره او کوټه خبرې او روايتونه ببل شي نو بيا به بدلون هم امکان پېدا کړي ګنې ګمان مې نه شي چې زموږ د پرمختګ دا وړی شړی شي .
خو رښتيا دا راته و وايه چې رباب دې د څه لپاره زده کړ؟ .
په موسکا مې ورته و ويل په رباب کې مې تا پسې وير کاوه دا لنډۍ دې نه ده وربدلې :

رباب زما په غېږ کې راکړه
زه مې د خپلې ځوانۍ وير په کې کومه

- غزنه اوس هم وير کوې؟

- نه اوس خوشاله یم .
- نو بیا ولې راته د ویر لنډۍ وایې؟
ښه غوږ شه بله درته وایم :

خدای دې زما د غېږ رباب کړه
چې اننګي دې لکه غوږې تاوومه

لنډۍ مې و ویله خو سملاسي پرې پښېمانه شوم هېڅ نه شو کېدی او به له ورخه تېرې وې، ځانګه له حیا نه لکه منه سره شوې وه ، او ږده بانه یې ښکته کړل او غلې شوه .
څو شېبې مانه هم د خبرو چل هېر شو خو بیا مې د لنډۍ د اغېزې د پټولو په نیت ورته و ویل: رښتیا له ازموینو وروسته به په لېسه کې د کانکوور کورسونه پیلیږي، ته ورته ایسارېږې او که وطن ته به ځې؟ .
خبرې یې پیل کړې خو په لهجه کې یې د لنډۍ نه د را پېدا شوې حیا رنګ محسوسېده. ویل یې نه ورور مې د ازموینو نېټه پلار ته لېږلې ده راځي به زه نه شم ایسارېدې. البته کتابونه او نوټونه به له ځانه سره یوسم که پلار مې د لوړو زده کړو لپاره قانع کړای شو تیاري به هم وکړم او کانکور ته به هم ځان راورسوم امتحانونه راغله او تېر شول د خدای فضل و ، زه ځانګه او زمرک په
ښو نمرو بریالي شو .
د نتایجو په ورځ مدیر صاحب ټول زده کوونکي په کتاب ودرول او وې ویل: (د دولسم ټولګي د زده کووکو لپاره مېلمستیا ترتیبوو ، د لېسې ټولو شاګردانو ته بلنه ورکو ، د برې لیکونو ورکړه او یوه ستېج ډرامګۍ د غونډې برخې دي. خو چای
شربت او ځیني نور څه به هم وي، هیله من یم سبا به راتلل نه هېروئ.

والسلام
(د مدیر صاحب په بلنه سبا ډېر شمېر شاګردان لیسې ته راغلي وو ، بلکې د څو تنو ناکامانو او هغو شاګردانو سربېره، چې د سخت رقابت په پایله کې یې خپله نمره
بایللې وه ټول راغلي و .
لومړی شاګردانو یوه ډرامګۍ ستېج کړه چې پر افغانستان د جنګ د ناوړه اغېزو ځغلنده انځور ګړي یې کوله، بیا مدیر صاحب ستېج ته راغی، د لیسې پر کلنیو هڅو او کارونو یې رڼا واچوله بریالیو

زده کوونکو ته یې برې لیکونه ورکړل او نور یې لیک او لوست ته وهڅول، بیا تفریح ته ورته فضا جوړه شوه د ستېج مخې ته هیڅوک نه و ملازمینو چای، شربت و وېشه وروسته اناونسر د ستېج شاته څرګند شو او د لاوډسپیکر د مایک په ټنګولو یې د شاګردانو پام د ځان پر لور کړ .
وې ویل تاسو ټولو ته معلومه ده چې په داسې موقعو زمرک د خپل ځان سره رباب راوړي، داسې ښکاري چې نن به په وروستي ځل د هغه نغمې زموږ د لیسې له انګړه پورته شي ځکه چې هغه فارغ شو پوهنتون ته به ځي. په هر حال زموږ له ګوتو ووت، زه بلنه ورکوم هیله ده. چې په ارام ډول او د زړه په غوږونو به یې واورئ.
(په ستېج درې غوږېدلې وه، اناونسر میک ورښکته کړ زمرک هم ورغی، رباب ته یې ګوته واچوله، داسې رباب یې وغږوه چې پخوا یې په لیسه کې نه و غږولی او ولې به یې نه غږوه په لیسه کې یې وروستی رباب و ټول استادان او زده کوونکي داسې غلي او حیران و لکه بتان، هغه بتان لکه چې یوه زمانه یې د دې رباب نغمو ته انتظار کړی وي .
اونو، بوټو او ګلانو ورسره لکه ماهر نڅاګر په منظم سر او تال رقص کاوه،وځو په زړ پورې نغمې یې وغږولې او بیا یې رباب غږول بس کړل، مایک ته یې خوله ورنږدې کړه او ویې ویل، درنو حاضرینو زما رباب خو مو ډېر اورېدلی، زما یوه ملګرې اوس اوس رباب زده کړی، هغه به په دې وروستۍ غونډه کې د لومړي ځل لپاره رباب وغږوي. غزن ته بلنه ورکوم چې ستېج ته راشي زما د نوم په اورېدو د زده کوونکو تر منځ کونګوسې پیل شوې، یو تر بله یې ویل غزن ! غزن !؟ غزن او رباب؟ زمرک بیا بلنه راکړه جرات راته ګران و. خو د زمرک او نورو ټینګار اړ کړم چې یوه نغمه وغږوم .

هماغه نغمه :

دا ګېر چاپېر په غرونو راغله بارانونه یاره
ږلۍ وريږينه
مه ځه دلته شپه وکړه پاتې شه باران دی

چې له ستېجه راکوزیدم نغمه مې په ذهن کې کړنګېده او خورو ورو حواسو مې ورسره د شاګردانو د لاسونو پړکا یو ځای کوله. له کومې خوا مې د زرینې آواز خو زما په هواره " ته خو په ساده کې تیله دار وختې "هم اورېده. چې ویې ویل :ځمکه پېښې ښوېدې بارانونه نه و راغلي خو چې د ځانګې ځنک ته

ورسېدم ښو پورې يې دوه سپينې ځلېدونکې او ښکې نښتې وې، تر ناوخته په لېسه کې وو .ځانګې او زرينې راسره مخه ښه وکړه زما سترګې هم د ځانګې په شان لمدې شوې .
په تلو ، تلو کې ځانګه لکه د ګلو لښته کږه شوه په سرو سترګو يې راوکتل، زما د نظر غبږ مريي لاسوو يې ډېره لمنه ونيوه، خو د بېلتون لاسونه ډېر زورور و ، د زېړ لمر په وړانګو کې هغه يو زرينه مجسمه ښکارېده، زما نظرونو يې تر هغې پښو ته ځان غورزوه چې پناه شوه .
زما ځانګه د بېلتون سېلۍ يوړه، زما ښکلې ځانګه زما ګلورينه ځانګه، او زه ! زه لکه خزان وهلې ونه پاتې شوم، د خوږو نغمو مرغۍ والوتې يوازې سپېرو سيليو زما په وجود کې ويرونکی ساز غږاوه.
زما سترګو ځانګه بېللې وه، ټول کاينات راته نا اميده جوار کر ښکارېدل، لکه چې قمار يې وهلی وي، لکه چې ښايست يې بېللی وي، لکه خپل ټول رنګ و نور يې چې له لاسه ورکړی وي، بېخي بل راز شوی وم د ژوندي لاش کليمه راته د ډرامو او ناولونو يوه مړه اصطلاح ښکارېده، خو د ځانګې له تلو وروسته وپوهېدم، چې ژوندی لاش هم وي .

د کانکور کورسونه هم پيل شول زه او زمرک هم ورتلو خو زما ذهن به لږ وخت په ټولګي کې او ډېر وخت بل ځای و. هغه ځای چې لامې د سر په سترګو نه و ليدلی، د ځانګې په کلي کې به وم هغې ماته ايله همدومره ويلي و چې د سپين غره په لمنو کې وسېږي .
ما به په خيال کې ځانګه جوړوله، غره ته به ځي، په نرۍ ملا به درانه منګي په سر وي شوخې غرنۍ نجونې به يې چېړې تنګوي به يې خو چې هغه به خاندي او که خفه به وي ځانګه پوهېده چې غرونه مې خوښ دي، هغه به زما تصور چېرته، چېرته ګرځوي د بزرګې ځوکې سرته به مې خېژوي، ابشارونه به راباندې اوري، د نښترو په ځانګو کې به راسره زانګي او د چينې اوبه به راباندې شيندي .
د کانکور کورس هم په ختمېدو شو وروستۍ ورځ وه له زرينې نه مې پوښتنه وکړه: ځانګه نه ده راغلې له احواله يې خبره يې؟ .
هغه خوشاله نه ښکارېده، زما له پوښتنې سره يې په څېره کې نور خپګان هم خپور شو ، هغه پخوانۍ شوخي يې نه وه سر يې ټيټ کړ ويې ويل غزنه د ورور کور ته يې ورغلې وم، ځانګه نه وه راغلې او د ورور په خبرو کې يې هم د هغې د راتلو د اميد توري نه وو ، داسې نه ښکاري چې د ځانګې کورنۍ به هغه لوړو زده کړو ته پرېږدي .

د زرینې خبرو په چرتونو کې لاهو کړم هوډ مې وکړ چې ځانګې ته د زرینې له خوا یو لیک ولیکم او موقعه یې هم وه، د ګرمۍ موسم و، بهر باران په وربدو و، ټول شاګردان یې د ننداري لپاره برنډې ته وتلي و، ما لیک د زرینې له خوا پیل
کړ دا دوه رنګې زما فطرت نه، بلکې مجبوریت و.
کلیوالي جینۍ ته د هلک له خوا لیک لیکل، داسې جرم و چې د ځانګې د مرګ سبب هم ګرځېدی شو نو ځکه مې د زرینې د نوم په تکیه دا کار کاوه، بیا هم ځان راته ښه نه ښکارېده خو له ځان سره مې و ویل زه خو دا کار په پټه نه کوم زرینه به هم خبروم ترې، لیک خو به هم هغه د ځانګې وروړ ته سپاري، د لیک بل جواز مې دا ګاڼه چې د ځانګې پلار ته به هم څو خبرې ولیکم ګوندې ځانګه لوړو زده کړو ته پرېږدي.
یوه به مې جمله لیکله یو ځل به په فکرونو کې ډوبېدم لیک به مې نیم ته رسولی و چې باران زور واخیست زمرک له کړکۍ نه اواز راکړ وه غزنه دباندې راوځه ډېر ښکلی باران دی او باد خو ترې لکه د استاد مطرب پستې نغمې راوباسي.
ما ورته وویل اشنا بس ته ولاړ اوسه زما په ځای هم نغمې واوره زه نه شم دروتی.
ځواب یې راکړ راوځه ګني زه درپسې درځم، پوه شوم چې نه یې مني برنډې ته ورووتم رښتیا هم ښه شېبه وه، ونې بوټې یې په سندرو راوستې وو خو زما زړه له خپل نیمګړي لیک سره و څو شېبې ولاړ اوم، بیا مې د زمرک زنې ته لاس وروړ او ورته مې و ویل ته له بارانه خوند اخله یوه ضروري لیکنه مې نیمګړې پاتې ده. بس چې پوره شي بېرته راوځم، ښه و راسره یې و منله د ټولګې په دروازه چې ورننوتم د سترګو په رپ کې مې حواس بدل شو د ځانګې د راتلو ورځ را په یاد شوه.
د ټولګې د شاګردانو شور او شوخې مې پر زړه راوربده دا ځکه چې د ټولګې چت څو ځایه په څڅېدو و، خونه ځانګه لکه لمده کوتره د لومړي ځل لپاره زموږ ټولګې ته راغلې وه او نه شوخې نجونې چترۍ په سر د کوټې ترچت لاندې ګرځېدې.
له ټولګې مې بېخې کرکه وشوه، که کتابونه او لیک مې نه وای خامخا به ترې بېرته وتلم خو چې چوکۍ ته ورسېدم لکه ټول چت چې راباندې پرېوتی وي هغه څه شوي و چې ما یې توقع هم نه لرله. په کتابونو مې کوټه څڅېدلې وه او نیمګړی لیک له منځه تللی و په رپاندو لاسونو مې کتابچې راواخیستې په مخامخ وپوهېدم "ایمرجنسي" د بوال مې سترګې ولګېدې د ځانګې لیک هماغسې تازه و چې په لیسه کې پاتې کېدل بې ګټې، بلکې ستونزمن دي، غریو نیولی وم، حواس مې پوره په

کنټرول کې نه و، ټول بدن مې لکه پاڼه په رپېدو و او په هر قدم مې د پربوتو ویره وه، ځانګه نه وه، خو سندرې یې زما په مغزو کې قیامت جوړ کړی و :

دا ګېر چاپېر په غرونو راغله بارانونه یاره
ډلۍ وریږینه
مه ځه دلته شپه وکړه پاتې شه باران دی

بالاخره د کانکور امتحان هم راورسېد ورمو کړ زه و زمرک ادبیاتو ته لاړو او زرینه رانه د طب په لور بېله شوه .
پوهنځي ته مې تلل پیل کړل، خو حالت مې له یوې ورځې نه بلې ته په خرابېدو و، ذهني تمرکز مې له لاسه ورکړی و، د استادانو درسونو ته مې پام او توجه نه شوه کولای، که استاد رانه سمدلاسه د خپل تشریح کړي درس پوښتنه کړې وای په ځواب کې به یې لکه بې حسه بت خاموش پاتې شوی وم، ایله یو تن استاد داسې و چې زما باغي پام به یې رام کاوه او هغه ځکه چې د مینې او ښکلا قدردان و ټول کاینات یې پر همدې محور ګرځول خو کله، کله به مې د هغه خبرو ته هم پام نه و، یوه ورځ زمرک د پوهنتون کانتین ته بوتلم او راته یې و ویل د ځانګې بېلتون لکه کمان په ملا کوږ کړې، هېرولی یې نه شې؟ .
په حیرت سره مې ورته و ویل: ځانګه هېرول، ایله خو یې د یادولو وخت راغی، ایله خو وپوهېدم چې ځانګه څنګه وه او څوک وه؟ .
زمرک راته و ویل محصل د ادب یې او ګرځوې د فلسفلې کتابونه ځکه خو دې دا حال دی آیا ځانګه وروستۍ جینۍ وه نورې کمې دي، (و وایه چې څومره مشتري درته پیدا کړم.
(مننه ! خو ځنې ښایستونه له حساب کتاب نه بهر وي. لومړۍ هم وي او وروستي هم زما لپاره ځانګه همداسې ده بلکه دا چې هغې د پوهنتون ارمان درلود، داسې که هر غزن خپله ځانګه پرېږدي د بې وسۍ دا ګراف به خورا لوړ لاړ شي .
عجیبه ده زموږ خلک د زوی د زده کړو لپاره د پلار نیکه هډوکي پلوري، مځکې خرڅوي خو د لور تعلیم شرم ګڼي او ځیني خو مې داسې هم لیدلي چې د زده کړې لومړی ګام د کفر په لور ګڼي زه بیخي حېران یم دا خلک به کله له تعلیم سره اشنا کېږي او د حافظې پر تخته به کله دا جمله لیکي چې ښځه هم انسان دی، خو زمرکه زما دا استدلال عام دی په خاص ډول هغه زما معشوقه ده، مین یم پرې

هجران یې اور دی سیځي مې ایره کوي مې او بیا زه خو مجبور یم د خپل تقدیر او فطرت په لاسونو کې ګیر یم، د خوشال خان بابا دا شعر سمه خبره لري :

زه خو شرابي یم شېخه څه را سره جنګ کړې
برخې ازلي دي کاشکې ما د ځان په رنګ کړې

له دې وروسته زمرک هېڅ ونه ویل، څو شېبې غلی و ، بیا یې ساعت ته وکتل ویل یې ټولګي ته د تلو وخت دی وربه شو ما هم ورسره خوښه کړه کانتین والا ته مو پیسې ورکړې او د ټولګي په لور مو مخه کړه .
سبا چې زمرک ولیدم بیا یې کانتین ته بوتلم ویل یې څه مې درته راوړي ومې پوښته چې څه دي؟ ویل یې که درته یاد وي ما په سوات کې درته د چا نوم اخیستی و ، نومونه خو ډېر و خو یو په کې د یاد ساتلو وړ نوم و ، مالا غور کاوه چې راته یې وویل: بس دی په حافظه زور اچول درته ښه نه دي دا یې وویل: او له یوې کاغذي خلطې یې د خوشال خان خټک دیوان راوویست، ښایي تا دا کتاب لوستی وي خو زه یې درته ډالۍ کوم ویې لوله ساعت به دې ورسره تېر شي. زه هم په دې ډالۍ خوښ شوم، کتاب مې ترې واخیست او د کانتین نه ووتو .
بله ورځ زمرک په یوه خالي ساعت کې راته و ویل څنګه و خوشال بابا ؟ .
زه لږ غلی شوم ورته مې و ویل: ځانګې، ځانګې و ، د هغه باز او شاهین پر سپین غره وزرې راکاږي د ځانګې پر وطن، په ځلانده توره کې یې هم د ځانګې څېره ښکاري، څه به درته وایم د خوشال دیوان دزړه د مینې لپاره غوړ لرګی دی لامې پسې اور تازه کوي خو د ټولو نه ښه خبره چې خوشال بابا کړې ده هغه دا چې :

هر چي خوړ د ښکلي مخ په مینه نه وي
د جهان په مخ اوده راغی اوده لاړ

زمرک وخندل ویل یې په خوب کې هم سړی د ښکلي مخ په مینه خوړېدی شي(په تورو ، تورو شپو کې زه رنګین خوبونه وینمه) ته مې نه ګورې چې په لیلیه کې سحر له خوبه راپاځم سترګې مې لمدې وي همدغه اوښکې وي. دا د مینې یو مکتب دی چې سر لاري یې د سلطان محمود لټان دي .

هغه دا خبره وکړه خو چې ماته یې پام شو په بله دنیا کې ورته ښکاره شوم راغی تر څنګه مې کېناست زما لاس یې په خپل لاس کې ونیو ویل یې ولې زما په کومه خبره خفه شوې؟ ما ورته وویل تا د اوښکو یادونه وکړه د معشوقې بېلتون هم عجیبه وي د اوږده انقلاب غمیزو ته لکه غر ولاړم وم خو بېګاه مې اوښکې وڅڅېدې په څانګې پسې، خو خفه پرې نه یم اوښکې زما د مادي وجود برخه ده، څومره یې چې له لاسه ورکوم هومره مې ورسره روح پیاوړی کېږي .

زمرک راته و ویل زموږ نړۍ مادي ده، دلته به د مادي وجود هم قدر کوې زما طبیعت بحث ته نه و برابر، نو ځکه مې ورته و ویل ستا خبره سمه ده، خو هغه په موسکا کې راته و ویل، لکه چې دې خبرې مې فلسفیانه رنګ درلود، ځکه دې خوښه کړه. یوازې همدومره مې ورته وویل چې کېدی شي، دواړه موسکي شو او لیلیې ته لاړو .

لیلیې ته به زه او زمرک ډېر ځله یو ځای تلو. یوه ورځ یې راته و ویل غزنه ډېر بدل شوې، دومره بدل شوې چې اوس دې زه هم نه شم بدلولی، خو یو بدلون درکې رانغې او هغه د بدخشان د تصویر سره مینه ده، په لېسه کې دې هم پر کتاب لګولی و او اوس په پوهنتون کې دې هم په کتاب لګولی دی، ومې پوښته چې ګنې دا ښه نه دی ویل یې ښه دی، خو ډېره به ښه وای که د کومې پښتنې سیمې انځور دې پر کتاب لګولی وای .

ما ورته و ویل چې: ما د افغانستان ډېرې سیمې لیدلې، بدخشان لا پاتې دی بس په انځورونو یې مینه ماتوم، ته خو تعلیم یافته یې سترګور یې دا سې خبرې دې د وینا راښکون کموي. که افغانستان باغ بولې، ګلان به یې خامخا اقوام وي، بله دا چې د باغ ښادي هم یوه وي او غم یې هم، په سپرلي کې وغوړېږي او په خزان کې مړاوي شي، یو سرحد ترې تاو وي او له یوې ویالې اوبه سکي که د هر ګل رنګ بوی بدل دی، نو دغه بدلون او تغییر هم د نورو ګلانو وجود ورکړی، که یوازې په صحرا کې وې له چا سره به یې ځان پرتله کاوه څنګه به یې د پېغلې په اوربل زنګل او څنګه به شملې ته خاته، زمرکه په یو ګل نه پسرلی کیږي .

ځکه خوشال بابا وایي :

د سحر باده ګزر په چمن بیا کړه
په چمن کې رنګا رنګ ګلونه واکړه

زمرکه ستا نشنلزم غیر فطري دی او چې غیر فطري دی د ګټې پر ځای به تاوان ولري .

زمرک موسکی شو ، ویې ویل: زما نشنلزم غیر فطري صحیح، فطري خو ته هم منې؟ ما ورته و ویل: د قام مینه په لاشعور کې ده نسل په نسل راځي، د قام ویاړي چې قریش "ص"پرېکړه کوي. محمد "وحي"هو مره لرغونتوب لري که په دی او که په عقل یې فیصله کوي افلاطون ویاړي چې یونانی دی زه هم مسلمان انسان یم، همدا سې یم که پښتون خوښوم له بله قامه به نفرت ولې کوم. بس همدومره قام خوښوم چې بدخشان مې خوښ دی له ننګرهار سره عشق لرم .

زمرک پوښتنه وکړه او که یو قام پر بل تېری وکړي ظالم قام باید ختم نشي؟ نه زمرکه په قام کې ځوانان، سپین ږیري، ماشومان، ښځې، بلکې په رحمونو کې ویده ماشومان هم راځي. د ټولو تېری کول د فطرت قانون نه دی، که بېځایه تېری کوي هغه به د یو مقصد لپاره راغونډ شوي اشخاص وي، هغوی سره جګړه په کار ده د یوه هېواد د دننه د قامونو جنګ یو فطري او رېښتونی عمل نه، بلکې د سیاسي جادوګرو سیاسي کوډې دي زمرک راته و ویل ته خو بدلون نه منې، خو ما دې دا استدلال د زړه له تله ومانه .

زمرکه زه انسان یم کاڼی نه یم هره شېبه بدلېږم د کایناتو بدلون منم، خو د خیر بدلون نه منم، ځکه چې خیر مینه ده ا و مینه زما ځانګه ده .

ورځې تېرېدې خو خپله معشوقه مې لکه ځانګې، ځانګې ارغوان د زړه له درزه لاپسې په غځېدو او خورېدو وه. د رباب په تارونو او د فلسفې په کرښو کې مې ځان ورکول خپله مشغولا جوړوله، خو ځای یې نه راکاوه بیخي هغسې لکه چې سیندونه مړه جسدونه له تله سرته ولي. له یوې ورځې نه مې بلې ته ذهني فشار او د غړو سستوالی په ډېرېدو شو ، خوب او خوراک مې بېخي کم شو. بس همدې غم خوړم چې د زړه مېوه داره ځانګه مې د ببلتون سیلۍ یوړه، په دماغو مې څه چل کېده، د بدن په ببلا ببلو برخو کې مې دردونه پېدا شول، ساه مې بنده، بنده کېده، بالاخره د کټ یې کړم، خو له خیاله مې نه وته د خاطر دا مصرعه به ډېره

رایادېده چې (زما د واړه عمر کار دې وکړ) خبره ډاکټرانو، معایناتو، عکسونو، علاجونو او دواګانو ته ورسېده، بس هغه خبره وه چې :

هلک مین شو رنګ یې زېړ شو

مورې یې زیړي بابا ته وړي چې روغ به شینه

یوه ورځ زمرک سره هغه ډاکټر ته لاړم چې له پېبله مو غوره کړی و. څه نا څه مې ورته حالت ځرګند شوی و، معاینه یې کړم، زړې نسخې یې په غور وکتې، نوي درمل یې راته ولیکل ماته یې مخ کړ او راته یې و ویل په ذهن دې ډېر بوج دې ویې غورزوه ډېر فکر مه کوه .
زه ورته موسکی شوم نور مې ورته هېڅ ونه ویل، له ځان سره مې ویل ! څنګه له سوچونو فکرونو ځان وژغورم د دې نیلي واګې اوس زما له ګوتو وتې دي ګورو به چې چېرته ترې پرېوځم .
ډاکتر زمرک ته ورمخ کړ او ویې پوښته ته د غزن څه یې؟
- ډاکټر صاحب له دېرو کلونو راهیسې مې نزدې ملګری دی. ډاکټر سر وخوزوه په لاسونو یې خپلې عینکې سمې کړې او له زمرکه یې دویمه پوښتنه وکړه (د غزن شوقونه څه دي؟) هغه ورته و ویل ډاکټر صاحب اوس خو یې همدغه یو شوق دی سوچونه کول، ډاکټر وخندل او وې ویل له دې شوقه وړاندې یې د څه شوق درلود؟ .
- ډاکټر صاحب وړاندې له دې یې کتاب، رباب او غرونو سره شوق و او یو بل زورور شوق یې هم درلود. ډاکټر و ویل: زه وپوهېدم، د کورنۍ له غړو سره یې خبرې وکړه ته یې نزدې ملګری یې ښه به همدا وي چې د رباب او کتاب سره دوه په دوه د کومې غرنۍ سیمې سیل ته لاړ شئ ګوندې دا تجربه یې په روغتیا ګټوره اغېزه وکړي .
له کلینکه راووتو زمرک همدا ټینګار کاوه چې سیل ته به ځو زه او ته خو ډېر تللي یو خو دا ځل تلل ډېر اهمیت لري، ستا د درملو هومره اهمیت. ما ورته و ویل: هر څه بې ګټې دي ځانګه نه شته له هرې منظرې نه ساه وتلې ده. په کوم ځیز به مې له ځانګې لرې باسې چې په هر ځیز کې ځانګه وي، د روغتون تنګه کوټه وي او که د بزرګې څوکې لمنه، دواړه به راته یو راز وي، په دې خبره مې زمرک موسکی شو ویل یې بزرګه څوکه بزرګه څوکه ده، خامخا د چا د کلي هوا ګانې پرې لګي .
دې خبرې او شاعرانه استدلال بلا خوند راکړ، لاځوابه یې کړم پر شونډو مې ډېرې ورځې پس تته موسکا خپره شوه .
زمرک چې زما پر شونډو موسکا ولیده په څېره کې یې د خوښۍ احساس وځلېد، یوه شو چې خبره مې ورسره ومنله، یو لاس یې زما پر ولې کېښود او بل یې هوا ته پورته کړ له خوښۍ نه یې چغه کړه دغسې دا ادا دې ښه وه، دا عادت دی د ادم خان نه و، زما د ملګري غزن غوندې پرېکړه دې وکړه، بیا سره ببل شو او کورونو ته لاړو. مشران او د کور غړي مې د ډاکټر له وینا نه خبر کړل، ټولو دا خبره خوښه کړه، د اړتیا وړ ځیزونه مې د سفر په بکس کې واچول مازیګر تبر دروازه وټکېده، چې پته ولګېده زمرک و، وروو تم له سترې مشي وروسته مې بلنه ورکړه چې په بېټک کې کېنو، بخښنه یې

وغوښته ویل یې په کور کې مې خبره وکړه ځم تیاری کوم سبا سحر به د ګاډۍ سره درته د کور مخې ته ولاړ یم .
ما ورته و ویل زه خو به تیار یم، خو دا راته و وایه چې ځو به چېرته؟ هغه په خندا شو ویل یې د ځای انتخاب خو مو پخوا کړی و ، د رباب له ترنګه خو څه د ځنځیرونو شرنګا اورم او یا "میاعلي صاحب"جوړ نه شو ، اوس به درباندې د به د سپین غره د بزرګې څوکې لمن نیسو ګوندې کرامت یې درباندي کار وکړي، په دې خبره یې خندا راوسته او ورسره مې ومنله .

شپه تېره شوه، سحر شو رښتیا هم زمرک د ګاډۍ سره راغی او ننګرهار ته د تلو نه اوړو ، چې د غرونو ننداره "تورخم" په نیت روان شو ، زمرک راته و ویل په مو موخه ده ولې په تیراه لاړ نه شو لارې یې ستونزمنې دي، خو څه خیر دی کچرې شته ما ورته د ټوکې په انداز و ویل که کچرې نه وي نو بیا ، ویې خندل ویل یې ما هم د ډېرو غرونو لوړې ژورې له پښو ویستي، غم مه کوه په شادې پر غره اړوم، د ګاډۍ د اسپې د موزونو قدمونو د ښکالو د سر او تال په خوند کې د موټرو اډې ته ورسېدو ، سیټ مو ونیو څو شېبې پس موټر حرکت وکړ، لږ وخت پس فلاینګ کوچ موټر د خړ خیبر په کږلېچونو کې روان و ، زمرک مې د خیال لړۍ غوڅه کړه او راته یې و ویل: خیبر هم د نګ غرونه لري، خو کاش چې د سوات په غرونو په څېر شنه وای، ما ورته و ویل ګرانه به وي، چې د سوات غرونه له خیبره غوره وګڼم، فطرت باید زموږ ټولې جذباتي، تخیلي، روغتیايي، روایتي او ان روحاني غوښتنې پوره کړي، خیبر په خپل ځای پوره اهمیت لري، د دې په تورو کاڼو کې چې د لرغونو فاتحینو د ښوېدلو نیلیو د نالونو کوم نقشونه
پاتې دي د نړۍ مورخینو ته د هلال حیثیت لري، هغه هلال چې د ماضي د ماښامونو لاره ورته معلومه ده، خیبر د یو ستر قامي روایت امین دی او اوس خو په دې غرونو کې د ستر حمزه سندرې هم غزونې کوي، خو ته به وایې چې ما د سوات او خیبر ښکلا یزه پرتله کوله که داسې وي، نو زه د سوات ښایست هم له خیبره ډېر نه ګڼم، د کشمیر رنګي سوات شوخ شینوالی د جمال تږي ذوقونه تازه کوي، دلته هیبت، لوړتیا او ټینګوالی د جمال تږي ذوقونه اوبه کوي او روح د حېرت په وزرو د یو نامعلوم ښایست په لور په پرواز راولي، زمرک موسکی شو ویل یې سمه ده زه پوهېږم چې هسې په نوم د ادبیاتو محصل یې ګڼې ګړه وړه دې د فلسفیانو په شان دي .
- ما څه ویلي دي هغه څه مې چې زړه ته راځي، د مدلل بیان هڅه یې کوم نوره ستا خوښه، چې هر نوم راباندې ږدې ماته منظور دی. زمرک په خندا شو ویل که دغه راز څو مناظرې مو وکړې انشاءالله زما

کار به هم وکړي چېرته د غره په سر به ناست یم لاسونه به لېونیانو غوندي اچوم او وایم به (من مست و تو دیوانه، ما راکه برد خانه) هسې به ځینو شاګردانو دري درس ته غوږ نه نیو، ګوره چې ما ورته غوږ نیولی و د ښوونکي دا خبره مې څومره په ځای وکړه ما ورته په موسکا و ویل دا الزام خو دې ببرته واخله چې چا دري ته غوږ نه نیوه، د ړومبۍ خبرې غوندي دې دویمه هم بنسټ نه لري کومه منظومه خبره چې تاوکړه هغه د مولانا جلال الدین بلخي ده. زمرک په کړس، کړس وخندل ویل یې خبره د مستۍ وه، جذباتي غوندې شوم بخښنه غواړم، خو ته هم له دې معما، معما خبرو نه تېر شه، هغه اوزي وګوره څنګه آوازونه کوي دا راته و وایه، چې د خیبر او پېښور د اوزو د آوازونو تر منځ څه توپیر دی.
په دې خبره ما هم غلي، غلي وخندل، دا ځواب به هم په فلسفه کې ګورو، د ډاروین په کتابونو کې به یې ګورو چې د غره او هوارې ځاروي په کومو برخو کې توپیر لري و ولې یې لري. ښه په دې نه پوهېږې خو که درته و وایم چې ښارۍ او غرنۍ جینۍ څه فرق لري نو تر سبا به هم ستا د ښکلا پېژندنې لیکچر خاتمه ونه مومي، په دې خبره زما د وجود نابلده خوشالي والوته، بیا څانګه راياده
شوه. هغه هم د خپلې خبرې پر اغېز وپوهېد، غلی شو زه هم په فکرونو کې ډوب شوم په دې کې کلنډر غږ وکړ (علي مسجد والا) موږ دواړه هم رانېغ شو موټر ودرېده، خپل بکسونه مو کوز کړل او د تیرا موټر ته وختو د لوړ ژورو، شنو غرونو او خړو خوړونو له ننداړو وروسته د تیرا غرنۍ سیمې ته ورسېدو، د پښتنو د قامي روایاتو په کتاب کې د روایتي ژوند په زړه پورې پاڼه وه. زما ننداره نیمګړې ننداره بللې شئ ځکه چې زه د زمان او مکان له پنجرو ډېر زر وتم، کله به ماضي ته تللې وم د څانګې سره به مې خبرې کولې او کله به په راتلونکي وخت کې د څانګې سره د یو نالیدلي غره د سپینې چینې پر غاړه ناست وم، هغې به غلې سندره ویله او ما به ورته د نغمو مترنمې جامې جوړولې، تیراه ته په رسېدو مو یو زلمی ولید، پر لاره یې د راډیو سندرې اورېدې د پاخه عمر یو سړی پرې راډیو بنده کړه ورته یې و ویل په لارو کې سندرې اورېدل د پښتنو روایت نه دی، زمرک راته و ویل دلته خو ژوند ګران دی پر سندرو هم قدغن دی، ما ورته و ویل ښه قدغن دی غوږ شه تول چاپېریال سندره، سندره دی، د مرغانو اواز، د روانو اوبو آواز، د ونو د پاڼو آواز بس لکه د رباب د بېلا بېلو تارونو بېل آوازونه چې یوه نغمه جوړوي، غوږ شه څومره موزونیت او موسیقیت لري لکه د څانګې د ګلورینو پاپیو د ښکالو سر او تال، په داسې حال کې د راډیو سندره داسې ده لکه په حلوا کې اغزي. زمرک په خندا شو ویل یې تا رښتیا ویل ته په هر څه کې د څانګې د ښایست اجزا ګورې، خو د راډیو بندول داسې هنري جواز، بلکې روایتي بندیز نه لري لکه ته یې چې وایې، ما هم ورسره د

سر په خوځولو او د شونډو په موسکا ومنله ، پر لاره روان و يو خوا بل خوا مو کلا ګانو ته کتل چې لوړ ، لوړ خونړي برجونه يې لرل داسې ښکارېده لکه د دې کلا ګانو ترمنځ چې هېڅ اړيکي نه وي ، خو د سپينو کوترو سيلونه له يوه برجه الوتل او پر بل کېناستل اخر مو يو ځوان ته و ويل چې موږ سيلاني يو ويل
يې هيڅ غم مه کوئ ، زما مېلمانه ياست. زېږ مازيګر و ، په غرونو وروستۍ وړانګې خورې وې داسې ښکارېدل لکه د سيمې نه چې زرين ديوالونه تاو شوي وي ، يو ډله نجونې له ګودره را رواني وې چې زموږ خواته راورسېدې د ګرېوان روپيو او د لمن پاوليو يې نغمه خپروله ، زموږ ميزبان سره ټوپک و ، زمرک ترې پوښتنه وکړه. چې ولې ټوپک ګرځوې ويل يې دا د سړيو ګاڼه ده ، ماښام حجرې ته لاړو ښه ډوډۍ يې راباندي وخوړه ، د لمانځه لپاره ټول حجره پاڅېده زموږ زړه و او که نه ، خو او دسونه مو وکړل او پر لمانځه ودرېدو ، بېرته چې حجرې ته راغلو يو نوي زلمي د تېراه د مېلمه پالنې خبرې کولې ، زمرک ماته په شوخو سترګو وکتل بيا يې هغه زلمي ته مخ کړ ويل يې موږ ستاسو مېلمانه يو سندرې اورېدل غواړو ، هغه موسکی شو او غږ يې کړ سپين ګله ! مېلمانه سندرې غواړي .
سپين ګل اواز ورکړ لږ صبر وکړه څه ګورو چې سپين ګل د چرسو چيلم ته ناست و غټې ، غټ برېت او له جلاله ډکه څېره يې لرله سرې سترګې يې زموږ پر لور را واړولې او ويې ويل تاسو سندرې اورئ؟ ما ته هغه د لارې راډيو رايادہ شوه او د سپين ګل سرې سترګې راته مخامخ وې زړه راته و ويل ورته و وايه چې: نه نه موږ سندرې نه غواړو ، خو چا آواز ورکړ هو همدوی و ويل ، ښه ده نن به ښه آوازونه درباندې واورم ، خو کارتوس نه شته زه يې راوړم تاسو دا کړکۍ بندې کړئ ، غږ تر لرې لاړ نه شي ، ځوان ووت زمرک له بله کټه راغی ما سره کېناسته ويل يې لکه ، چې مرګ مو راغی ، ما ورته و ويل مازيګر دې ونه ليدل چې هغه لاروی يې د راډيو له غږولو منع کړ ، دوی به البته زموږ دا غوښتنه د ځان سپکاوی ګڼلی وي .
دواړه ښه وېرېدلې و ، زمرک راته په غريو نيولي غږ و ويل: اجل مو دلته راورسولو ، موږ په همدې سوچونو کې و چې هماغه سور سترګی ځوان راننوت ټيپ ريکارډر ورسره و خو لکه ناوې يې د راز ، راز ټوټو په پوخ کې نغښتی
ويې ويل اول زموږ د وطن سندره واورئ :

په سر يې واورې وروې په بېخ ګلونه دي
لاړ شه د تېراه په غرونو باران وريږي

سره له دي چې زمرک وېرولی وم خو په سندره کې ډوب شوم او دا ځکه چې په سندره کې غرونه او باران و ، زه يې ټولګي ته رسولی وم او په غلي او ورو آواز مې د ځانګې له خولې دا سندره اورېده :

دا ګېر چاپير په غرونو راغله بارانونه ياره
ډېلی ورېږينه
مه ځه دلته شپه وکړه پاتې شه باران دی

زه لا په سوچونو کې ډوب وم چې زمرک مې پر ولي لاس کېښود ويل يې ته خيال پلو وهې څه به کيږي د کارتوسو آواز ، کړکی ، بندول ، څه خو شته هغه دا خبرې کولې چې د ټيپ آواز خراب شو ، سپين ګل بند کړ مسالې يې ترې راو وېستې په اور يې کېښودې او موږ ته يې رامخ کړ ويل يې مېلمنو خپه نشئ دوکانه بند و نوي کارتوس پيدا نه شو دا زاړه به په اور ګرم کړو ، ما او زمرک يو بل ته وکتل او موسکي شو زمرک ورته و ويل تاسو دې ته کارتوس وايې؟ هغه وخندل ويل يې ولې تاسو يې کارتوس نه بولی؟ زمرک ورته و ويل نه د ننګرهار خلک يې (مسالې ، بېټری يا بالټی) بولي په پېښور کې ورته سيلونه وايي حجره کې ناستو خلکو ته دا نومونه عجيبه و. ويې خندل زمرک ورته و ويل تاسو زموږ نومونو پوري وخندل ، خو ستاسو نوم موږ ژړا ته راوستي و ، هغه ځوان ترې په خپله لهجه پوښتنه وکړه چې هغه څنګه؟ زمرک ورته و ويل موږ کارتوس د ټوپک ګولی ته وايو ، ورته يې د مازيګر له راډيو خبره پيل کړه او بيا يې د حجرې او کارتوس ټوله کيسه ورته هغسې وکړه څنګه يې چې احساس کړې
وه ، د کيسې په ختمدو په حجره کې داسې يوه زوروره خندا خپره شوه چې تر اوسه راته ياده ده .
شپه مو تېره کړه او سبا پياده د ننګرهار په لور روان شو په رښتيا هم د غرونو لارې ستونزمنې وې. په ځينو ځايونو کې خو به مې د ستړيا له کبله پښې په رېږدېدو شوې ، څو ښېې به مو دمه وکړه ، بيا به روان شو ، زمرک ډېر راته و ويل چې کچره به کرايه کړو. ما ورته و ويل دومره لا پاتې نه يم ، که بيخي درته پرېوتم بيا مې څه غم کوه اوس به په دمه ، دمه ځو سيل او چکر خو وايي همدې
ته له غره وا اورېدو موټر مو کرايه کړ له پچيره واوښتو او ځانونه مو د سپين غره لمنو ته ورسول. سپين غر ځکه ورته وايي چې لوړې څوکې يې تل په واورو سپينې وي ، يوازې سرِ کال دغه څوکې د وچ کالی له کبله بې واورو وې .
مازيګر ، مازيګر يوه کلي ته ورسېدو د لمر سترګه د يوې شنې څوکې په ښنترو کې داسې ښکارېده لکه ناوې چې شين شال پر مخ هوار کړی وي او زرينه ټيکه يې له حيا ډکې پلوشې شيندي شپانه

شپېلۍ په لاس د خپلو رمو سره د آبادۍ په خوا را روان و ، د ورو ، ورو ورکیو د پښو ترپکې او د غرنیو ویالو نغمې یو ځای کېدې د تنورو په پیروزئي لوګیو کې تاویدې، له هسکو ثوکو یې خولې اخیستې او په نامعلوم لوري یې خاموش پړاونه وهل .
ښکلې کلي ؤ ، دومره ښکلې چې ننداري مخکې تلو ته نه پرېښودو ، زمرک ته مې و ویل چې شپه به همدلته کوو خو یوه خبره واوره چې دلته به د ځانګې یادونه راته نه کوې، کېدی شي ثوک یې وپېژني دا غرني پښتانه دي، په تبرونو به مو داسې میده کړي لکه وچ لرګي، بلهدا چې د ځانګې یادونه به ما هم له کومه ګړنګه وغورزوي، هغه راسره په ورین تندي ومنله. د یو سپین سندریز خوړ په غاړه پر یوه شنه جلګه کېناستو د خوړ له شونډو پسته غرنۍ سندره پورته کېده او
باد ورته په مینه، مینه د ځېریو شنې پاڼې نځولې .
هغه مهال چې شنې صحرانۍ کوترې جوړه جوړه خپلو ځالو ته ستنېدې یوه زلمي پر موږ سلام واچو ، موږ هم غبرګ وعلیکم السلام و ویل، زلمي هم لکه د خپلې سمسورې سیمې هوا په نرمه ژبه خبرې پیل کړې، ویل یې مېلمانه ښکارئ، له کومې خوا مو پېښه کړې ده؟ .
زمرک ورته و ویل د همدې ننګرهار یو ، سیل لپاره راغلي یو ، خو دلته پېژندګلو نه لرو .
غرني ځوان وخندل ویل یې دا د سپین غره د لمنو ننګرهار دی، دا د هر افغان وطن دی، پښتون وي، پارسي وان وي او که نورستاني، پورې غره کې یو ځای یې بولي. کله چې سره کاپر راغله د ننګرهار د مجاهدینو لوی "توره بوړه"دی، مرکز همدلته و. د هر ځای او هر قام خلک په کې و. ډېر یې د همدې ځای شول .
له خوړ سره نژدې هدیرې ته یې لاس ونیو ، یوه ډېره لویه هدیره وه، دا د شهیدانو هدیره ده زموږ مېرمنې او نجونې چې له خدایه خپل مرادونه غواړي، همدې هدیرې ته ورځي او هغه دسمالونه ورته جنډه کوي چې په خپلو ګوتو یې پرې کښیدې کښلي وي او غرني ګلونه یې پرې جوړ کړي وي، چې د جنګ په کلونو کې د ټول افغانستان نه راغلي مجاهدین مو وخت بې وخته پاللی شو ، اوس خو که هېڅ نه وي نه سره کاپر په وطن کې شته او نه په دې لمنو کې جنګ شته، تاسو زما مېلمانه یاست ځئ چې حجرې ته ځو ما ورته و ویل سمه ده خو ځو شپې به همدلته کېنو ، هغه هم ومنله د ماښام تیارې په خورېدو وې خو پر هدیره د رڼا پړاو
راته او ځراغونه یې په بلېدو و ، د خوړ نه پورې غاړه یوه نړېدلې کلا وه، زمرک د هغې په اړه پوښتنه وکړه، هغه ځواب ورکړ چې د سره پوځ ټول فکر همدې غرونو ته و ډېرې بمبارۍ یې وکړې پوځونه یې راغلل ډېرې کلاګانې یې ورانې کړې خلک یې شهیدان کړل و ځنګلي وني یې وسوې دا کلا هماغه

وخت ورانه شوې ښځښتن يې پيښور کې دى، څوک چې راغلی يا يې هجرت نه وکړى کورونه يې جوړ او مځکې آبادې دي، د مهاجرينو کورونه هماغسې ړنګ او پټي شاړ دي .
د غرني ځوان خبرې مې تر همدې ځايه اورېدلې وې، نور مې پام د خوړ په اوبو د شهيدانو زيارت ته اوښتى و. د ډېو په رڼا کې د جنډو رنګونه داسې ښکارېدل لکه له ډېر لرې ځايه چې څوک د رنګ رنګ ګلونو ټل ګوري، نرۍ هوا د ډيوې لمبې داسې کږولې لکه د مستو جينکو ډله چې د آزادۍ جشن نمانځي او د خپلو ځوانيو په ټول زور نڅيږي. بله خوا جنډو د درې په سپېڅلې فضا کې راګ خپراوه، د مراد راګ، ما له ځانه سره و ويل څومره د کار خلک و دغه شهيدان په ژونديو کې داسې خلک نه شته په يوه او بل نوم سره وژني بيل شعارونه لري، خو دا شهيدان د بېلو ژبو ويوکي د جلا قومونو وګړي او د مختلفو ولايتونو اوسېدونکي و، چې ژوندي و يو مرام يو شعار او يو يې سنګر و اوس چې شهيدان شوي د ټولو جنډو آوازونه يو راګ جوړوي د اتفاق راګ د آزادۍ او آبادۍ راګ اى کاش زموږ د هيواد وګړيو غوږونه لرلاى او دا له حکمت نه ډک سپېڅلي سندريز راګ يې اورېداى شواى زما دعا وه او د غرني ځوان دا وينا چې حجرې ته به ځو، پاڅېدو که موږ شو او که دى شو خو زموږ دوه بکسونه يې خپلو دوه وليو ته واچول زمرک رباب په اوږه کړ او زه ورسره تش روان شوم حجرې ته ننوتو، د هغه ځوان د کورنۍ نور مشران او ځوانان زلمي هم راغلل، يو بل ته مو ځانونه معرفي کړه. د هغه ځوان نوم چې موږ يې حجرې ته راوستو، شين ګل و. له پېژند ګلو وروسته شين ګل نورو خپلوانو ته و ويل: چې دا ورونه افغانان دي سيل ته راغلي دي .
يوه مشر و ويل دوى ايله سږ کال سيل ته راغلل چې وچ کالي ده. د ښار خلک ابشارونه خوښوي و اوس ډېر ابشارونه خاموش دي، واوري به وي، چې ګټان، ګټان به راښوېدي، خو سږ کال زموږ د عملونو له لاسه د بزرګې څوکې مخ هم تور دى، ځنګلونه مو وهل او په ويړيا بيه مو وپلورل مېوه دانه هم کمه شوې ده، تېره ورځ د شمشاد ملک په حجره کې جرګه وه په غره وران شوي و، د خداى فضل و کور يې ودان دواړه غاړو واک راکړ لانجه غوڅه شوه، موږ ټول مشران ناست و د کومې موسسې خلک راغلل ويل يې ځنګلونه مه وهئ، کېدى شي سږنۍ وچکالي له همدې کبله راغلې وي ځکه چې چېرته ځنګل ختم شي باران هم نه کيږي، يا کم کيږي، موږ يو بل ته وکتل خو بې دلاسونو مرورلو راته څه پاتې و؟ رښتيا که دا وچ کالي د غرونو د ځنګل وهلو له کبله راغلي وي، څومره لويه ګناه به مو کړې وي، خداى دې راته معافي وکړي .
د شين ګل دوى حجره د غره په نيمايي کې په ډېر ښکلي ډول له کانو او لرګيو نه جوړه وه. يوه کړکۍ يې د لاندې درې او پورې غره په خوا پرانستل شوې وه .زمرک د کورښو سره خبرې کولې او ما له

کړکۍ نه د دريځ ننداره کوله، ځيني خلک چې کورونه يې بره په غره کې و پېلوځي يې په لاسونو کې و ، خو رانه پېلوځي، پېلوځي نه ښکاربدل بلکې لکه ځيني ستوري چې آسمان ته خېژي او ځيني راکوزيږي، ډوډۍ مو وخوړه ما د درملو پسې خپل بکس پرانېست پر سر يې د فلسفې کتاب پروت و. يوه زلمي وليد زما خواته رانژدې شو ويل يې د څه کتاب دی زه يې وګورم. ما ويل ولې نه، زلمي کتاب واخيست او د لاټين خواته نږدې شو ، څو شېبې يې واړو راواړو بيرته يې راکړ يوه نه شوم چې د لاټين په تته رڼا کې يې لوستی نه شو او که خوند يې ورنه کړ، شپه چې په پخېدو شوه کوربانه يو په بل پسې و وتل تر ټولو وروسته شين ګل ووت او ژمنه يې وکړه چې سحر به که خير و سره ګورو، يوازې هغه زلمی پاتې شو چې له ما يې کتاب اخيستی و ، زمرک ته مې و ويل زه ډېر ستړی يم که اجازه دې وي وبه غزېږم. هغه هم راسره خوښه کړه د شپې په تېرېدو د ځناورو آوازونه هم پيل شول او د هغو کانو آوازونه مې هم اورېدل چې د ځناورو د پښو له کبله ژورو ګړنګونو ته پرېوتل ما ځان په بړستنه کې نغښتی و خو مخ مې لوڅ و د غره دغه ټول آوازونه اشنا و او که نا اشنا په ما ښه لګېدل خو تر ټولو ډېر خوند راته د ابو څڼهار راکاوه، د څانګې د غلې او پستې سندرې په څېر خوند .

ما دغرنۍ شپې خبرې اورېدې او د څانګې د وجود تشبيه مې په کې لټوله، کوم زلمی چې په حجره کې پاتې و هغه ودرېد ، چې له خپله کټه پاڅېده د کټ چغار يې زما د تصور ځنځير مات کړ، هغه لاړ او د زمرک د کټ په لنګه کېناست او ورسره يې خبرې پيل کړې .

د غرونو د ژوند ، دودونو او ميودانو په اړه يې معلومات ورکول، بيا يې زمرک ته و ويل: تا وړاندې و ويل چې له پېښوره راغلي ياست، موږ هم پېښور ته هجرت کړی و ، هم هلته مې تر نهمه سبق ويلی دی. بيا يې د زمرک نه د تعليم نه فارغ "کايناتلېسې"پوښتنه وکړه. زمرک ورته و ويل: زه او غزن دواړه د يو اوس دواړه د ادبياتو پوهنځي د لومړي کال محصلين يو .

زلمي په هيجاني انداز و ويل د کاينات لېسه ! د کاينات په لېسه کې زما د ترور لور هم سبق وايه، څانګه نومېده، هغه د همدې ځای وه د سپوږمۍ کلي وه .

د دې خبرو په اورېدو زما زړه په درزېدو شو سترګې مې دومره وغړولې، چې ايله به مې پورتني او ښکتني بانه جدا شوي وو ، خو بيا هم د لاټين په تته رڼا کې د زمرک د سترګو حيرت او وارخطايي لکه د تتو ستورو ځلېده، ما ځان ټينګ کړی و او دا مې هڅه وه چې زمرک مې ويدۀ وګڼي، زمرک هم اريان دريان و هېڅ يې نه ويل لکه چې زما خبره يې په ياد وه چې د څانګې په اړه به هېڅ نه وايي لکه بت ناست و ، خبره يې هم په بله نه شوه اړولای او يا يې دې لپاره خبره نه بدلوله، چې ځان پوره خبر کړي .

هلک خبرو ته دوام ورکړ هغه هم څو میاشتې تر مخه فارغه شوه، دوه ورځې یې ډوډۍ ونه خوړه ډېر یې وژړل پلار ته یې همدا ویل چې زه نور سبق وایم، پوهنتون ته ځم، خو بد مرغه وه نصیب یې نه و. د غرونو خلک جینۍ مکتب ته نه
پرېږدي پوهنتون خو ورته سور کفر ښکاري .مجبوري بده وي د ولور په مینه کې یې د بنګزار کلي بوډا بزګر ته واده کړه
خوشاله نه ده، څوک به څه و وایي، خواره یې لکه وچه دړګۍ تناره ته و ویشته،و
خو هسې تاسو پېژنده؟ .
زمرک لږ غلی شو، ماته یې راوکتل او بیا یې په تت آواز ورته و ویل، نه، نه مو نه پېژنده ډېر ټولګي و خدایزده په کوم یوه کې به وه .د زمرک او کلي وال خبرې ختمې شوې، لاټین یې مړ کړ او په کټونو کې وغزېدل، په زړه مې څه چل کېده، خو ځان مې ټینګ کړی و، کله به مې په بدن کې د برېښنا غوندې ټکانونه خپرېدل او کله به مې په سر کې څرېکې شوې، لاسونو او پښو مې غېر ارادي حرکتونه کول تر سحره خوب رانغی، زمرک هم اړخ په اړخ اوړېده د بازوګانو له چغاره یې څرګندېده چې ویښ دی، سحر شو، ودرېدل راته ګران و، لمونځ مې په ناسته وکړ، زمرک چې لمونځ وکړ دلاسه یې ونیولم راته یې و ویل: ستا خو ډېره سخته تبه ده دا ولې؟ ورته مې و ویل نه پوهېږم شاید د پرونۍ ستړیا او بېګانۍ یخنۍ وجه وي، خیر دی ښه به شم هغه مې بکس خلاص کړ ګولۍ یې راکړې، خو اثر یې نه کاوه څانښت مهال مې غوښتل چې بېرته د پېښور په لور حرکت وکړو خو شین ګل نه منله ویل یې په داسې حالت کې خو دې بیخي نه شو پرېښودی. طبیب به درته راولم زموږ د غرونو له بوټو نه ښه دارو و درمل نه شته سمدلاسه به دې ټک وپټری کړي. ما د طبیب د راوستو نه ایسار کړ ورته مې و ویل په ما کله نا کله داسې چل کېږي خپل درمل رااسره دي ښه به شم .
غرمه شوه ډوډۍ یې راوړه د درملو د اغېزې لپاره مې څو کپه وکړل، ګنې کورنیو غوړیو او پنیرو مې زه واهه له غرمې وروسته تبې پرېښودم بیا مې شین ګل ته و ویل روغ یم، تبه یې زما وکته لاس مې یخ و، د ماښوګانو، غوزانو او دنداسې سوغاتونه یې راکړه او رخصت یې کړو، ما پېښور ته راتلل غوښتل، خو زمرک ټینګار کاوه، چې ښکلې سیمه ده مخکې ځو، ګوندې په صحت دې ښه اغېزه وکړي. په نه زړه مې ورسره ومنله زمرک بیا دواړه بکسونه اوړو ته اچولي و، رباب یې هم اخیسته خو ما ورته ویل ښه یم دا دې ما سره وي .

مازیګر مهال به وچې یوې ښکلې غرنۍ باندې ته ورسېدو ، بره له غره نه ښایسته ورخ او به لکه ابشار راتوېدې خو د ځنګله نه د تېر راتلوونکي غږ يې نرم تال ماتوه ، د دې دواړو غږونو په جسد کې د یوه خواږه روح احساس هم کېده .هو ! ما سندره اورېده د ځانګې سندره کټ، مټ هماغسې غلې سندره لکه په ټولګې کې به يې چې ویله ورته ودرېدو څه ګورو چې ځانګه د خپل مېږه پسې وهل شوې ځانګې ټولوي او ورو ، ورو سندره وايي .حالت مې په خرابېدو و ، نه پوهېدم چې څه وکړم، زمرک پوه شو کلک يې له لاسه ونیولم وړاندې يې راکش کړم ما ورته و ویل زمرکه ځو ، خو لږ مې پرېږده ، هغه مې لاس پرېښود بکس مې خلاص کړ د فلسفې د کتاب لومړۍ پاڼه لکه د کتابچې سپینه وه قلم مې راواخیست او پرې مې ولیکل :ځانګې همدا سندره یو ځل بیا و وایه زما لپاره ځانګه او خاوند به یې چې په کومه لار راتلل تنګه وه، کاغذ مې د غره د ډ ډې پر همدې تنګه لار کېښود په کنج مې ورته سپین کاڼی کېښود او پر منځ یو غرنۍ ګل .
زه او زمرک لږ وړاندې لاړو او یوې شنې غونډۍ ته وختو د ځانګې پر لور مو کتل څښتن يې پنډ وتړه او رسۍ يې له دواړو ولیو تاوه کړه، د ځانګې په زور يې پنډ اوچت کړ او روان شو ، زړه مې درزېده چې د ځانګې پام به کاغذ ته واوړي او کنه، خوښه وه اوچت يې کړ، نوم مې ورسره نه و ، خو خط يې زما و پېژنده له مورې چې راکوزه شوه لکه لېونۍ يې یو خوا بل خوا ګرځندي ګامونه واخیستل مور ورته د شنو بوټو له شا ورکتل زمرک راته و ویل ښه دې ونه کړه ، ما هېڅ ځواب ورنه کړ بس ځانګې ته مې کتل د هغې دیدن له هر منطق نه راته زورور ښکارېده ، حسین چاپیریال و ، د مرغانو سندرې، د چینو وربښمین اهنګ، ابشارونو
او د شپونکي شپېلۍ کاینات یوه دلفریبه نغمه ګرځولې وه. رباب مې په غېږ کې ونیو د ځانګې سندره مې په کې راواړوله خو دومره ورو چې ایله ما او زمرک يې احساس کاوه :

دا ګبر چاپېر په غرونو راغله بارانونه یاره
دِلۍ وريږينه
مه ځه دلته شپه وکړه پاتې شه باران دی

غرونه و ، سندره وه، بس یو باران نه و خو هغه کمې شاید زما او ځانګې اوښکو پوره کړې و .
څښتن يې بار کېښود د ځانګې په ننداره شو ، هر چا چې کارونه کول پر خپلو ، خپلو ځایونو ودرېدل داسې حیران و ، لکه چې د قیامت ورځ وي لکه لمر چې له برخه راختلی وي، لکه د ځانګې سندره، چې د اسرافیل شپېلۍ وي. پښتنه غرنۍ

سیمه د ښځي سندره او هغه هم په دومره لوړ آواز، شپېه په شپېه د ځانګې د سندرې سوز ډېرېده او آوواز يې لوړېده تر دې چې د فطرت ټولې سندرې په کې ورکې شوې، مورې سره نزدې يو ځوان لرګي وهل خپل تبر يې په شنه ځانګه کې ښخ پرېښود سترګې يې سرې شوې داسې ښکارېده چې د ځانګې د سندرې ګناه خوند ورکړی او چې سندره ختمه شي نو د ثواب په نيت به ځانګه په خپل تبر اندام، اندام کړي ما د خپل زړه درزا ته د رباب د نغمې وزرې جوړولې او د سپين غره په فضا کې مې د ځانګې سندرې ته ورغاړې ايسته، له سندرې سره کايناتو نڅا کوله زما پر سر هم چکر راغی، د غره ښېترو اتڼ کاوه او هسکې څوکې نڅېدې، پر ځان نه پوهېدم چې له رباب سره مې څه کول ايله بس دومره پوه شوم چې د رباب تار وشلېده او په سترګو مې تياره شوه او چې بيا مې سترګې وغړولې نو پېښور کې د خيبر هسپتال په ايمرجنسي وارډ کې زمرک او څو تنه ډاکټران زما سرته ولاړ وو